



CHATCHAPOL
BOOKS

จัดทำโดย

นพ.ชัชพล เกียรติขจรธาดา
บริษัท ชัชพลบุ๊ก จำกัด
เลขที่ 487 ซอยหมู่บ้านปัญญา แขวงสวนหลวง
เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
www.facebook.com/ChatchapolBook

ที่ปรึกษา พญ.ขวัญปีใหม่ พระนอจันทร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

978-616-429-494-3

พิมพ์ครั้งแรก กุมภาพันธ์ 2560

จำนวน 15,000 เล่ม

บรรณาธิการเล่ม โสธิตา วงษ์แย้ม

ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม: ออกแบบเหมาะสม morsomdesign@gmail.com

ภาพประกอบ: เอกฤทธิ โป๊ะคำ, wikipedia

พิสูจน์อักษร: pinkmoonlight

แยกสีและพิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์
45/12-14, 33 หมู่ที่ 4 ต.บางขุน
อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130
โทรศัพท์ 0-2879-9154-6
โทรสาร 0-2879-9153
parbpim@gmail.com

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
อาคารเนชั่นทาวเวอร์ ชั้น 19 เลขที่ 1858/87-90
ถนนบางนา-ตราด เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260
โทรศัพท์ 0-2739-8000
www.se-ed.com

ราคา 255 บาท

บทนำ

ที่มาของหนังสือเล่มนี้เริ่มต้นขึ้นในเช้าวันหนึ่งขณะรอขึ้นเครื่องบินที่สนามบินดอนเมืองครับ...

ขณะนั้นผมนั่งอยู่ในร้านอาหารจานด่วนหรือ fast food ที่เป็นร้านแฟรนไชส์ (franchise) ใหญ่แห่งหนึ่ง เบื้องหน้าของผมตอนนี้มีแฮมเบอร์เกอร์ เฟรนช์ฟรายส์ แล้วก็ถั่วยกาแฟสตาร์บัคส์ของภรรยาตั้งอยู่

แล้วอยู่ ๆ คำถามหนึ่งก็เกิดขึ้นว่า ทำไมแฮมเบอร์เกอร์จึงไม่มีแฮม? โดยทั่วไปเวลาเราพูดถึงแฮม เราจะหมายถึงเนื้อหมู แต่ทำไมเวลาพูดถึงแฮมเบอร์เกอร์ เราจะหมายถึงเนื้อ (ว้าว) บดที่อยู่ระหว่างขนมปังสองแผ่น ถ้าแฮมเบอร์เกอร์ไม่มีแฮม แล้วทำไมเราเรียก hamburger ทำไมเราไม่เรียก beef burger?

เชื่อว่าหลายท่านอาจจะเคยสงสัยและตั้งคำถามเดียวกันกับผมเช่นนี้มาก่อน บางท่านอาจจะทราบคำตอบแล้ว บางท่านอาจจะไม่ได้พยายามหาคำตอบ บางท่านอาจจะคิดว่าคำถามแบบนี้ไร้สาระเพราะรู้ไปก็ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรกับชีวิต ดังนั้นก่อนที่เราจะไปหาคำตอบกันว่า ทำไมแฮมเบอร์เกอร์จึงไม่มีแฮม ผมขอเล่าที่มาให้ฟังก่อนครับว่า ทำไมผมจึงคิดว่าคำถามนี้เป็นคำถามที่น่าสนใจ

เรื่องราวมันเริ่มต้นเมื่อตอนที่เพิ่งจะเขียนต้นฉบับของหนังสือเล่มหนึ่งจบ ผมได้ตั้งชื่อให้หนังสือเล่มนั้นว่า “ทำไมเราเลี้ยง PIG แต่กิน PORK” ในบทส่งท้ายของหนังสือเล่มนั้นผมเสนอแนวคิดหนึ่งไว้ว่า การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยการเข้าใจที่มาของคำศัพท์ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้จำคำได้ง่ายกว่าการท่องจำแต่เพียงอย่างเดียว แล้วยังช่วยให้เราได้เรียนรู้

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวยุโรปไปในตัวอีกด้วย
จริงอยู่ว่ารากที่มาของคำศัพท์เหล่านี้แต่ละคำดูเผิน ๆ เหมือนจะเป็น
ความรู้ที่ไม่เกิดประโยชน์กับชีวิตมากนัก แต่ถ้าเราหมั่นสะสม
รากที่มาของคำศัพท์เหล่านี้ไปเรื่อย ๆ จากวันเป็นเดือน จากเดือน
เป็นปี ค่อย ๆ เก็บเล็กผสมน้อยไป สุดท้ายรากของคำศัพท์
เหล่านี้จะค่อย ๆ เชื่อมเข้าด้วยกันเกิดเป็นภาพใหญ่ที่มีประโยชน์
มากขึ้น

แต่เนื้อหาแค่ 20 บทในหนังสือ “ทำไมเราเลี้ยง PIG แต่กิน
PORK” อาจมีน้ำหนักไม่เพียงพอที่จะโน้มน้าวให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม
สิ่งที่ผมไม่เอาไว้ เมื่อผมมองเห็นแฮมเบอร์เกอร์ที่ไม่มีแฮม
ผมจึงคิดว่าสมควรที่จะกลับมาเขียนต่ออีกสักเล่ม โดยครั้งนี้
ผมจะเขียนหนังสือในคอนเซ็ปต์สั้น ๆ ว่า ผมจะตั้งคำถามง่าย ๆ
กับคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน จากนั้น
ก็จะค่อย ๆ ผูกเรื่องจากที่มาของคำศัพท์เหล่านี้เข้าด้วยกัน

สิ่งที่อยู่เบื้องหน้าผมคือ hamburger หนึ่งชิ้น เฟรนช์ฟรายส์
หนึ่งห่อ ซึ่งซื้อจากร้าน fast food ที่ชื่อแมคโดนัลด์ กาแฟลาเต้
จากร้าน Starbucks หนึ่งถ้วย เมื่อเปิดแฮมเบอร์เกอร์ออกดูข้างใน
ก็มีเนื้อบดหรือ beef patty หนึ่งชิ้น ชีส (cheese) หนึ่งแผ่น
ผมจึงตัดสินใจว่าจะลองนำคำง่าย ๆ เหล่านี้มาเขียนเป็นหนังสือ
ออกมาสักเล่ม แต่หลังจากทดลองนั่งขีด ๆ เขียน ๆ สักพัก ผม
ก็พบว่าการจะนำคำแค่นี้ถึงห้าคำมาเขียนหนังสือหนึ่งเล่มอาจจะ
เกินความสามารถผมไปสักหน่อย ผมจึงขอจับคำเหล่านี้มาปรับ
และขยับขยายออกสักเล็กน้อยนะครับ

เริ่มต้นจากคำถามว่า ทำไมแฮมเบอร์เกอร์จึงไม่มีแฮม?
ผมจะค่อย ๆ เล่าเรื่องผ่านคำที่เป็นหมุดหมายต่าง ๆ (เหมือนขั้วรถ
แรลลี่แล้วต้องผ่านหมุดหมายเพื่อเก็บแต้ม อะไรทำนองนั้น) ไป
ทีละคำ การเดินทางไปด้วยกันครั้งนี้เราจะพูดถึงคำว่า beef patty
ที่แปลว่า เนื้อบด คำว่า ชีส (cheese) คำว่า star ที่แปลว่า ดวงดาว

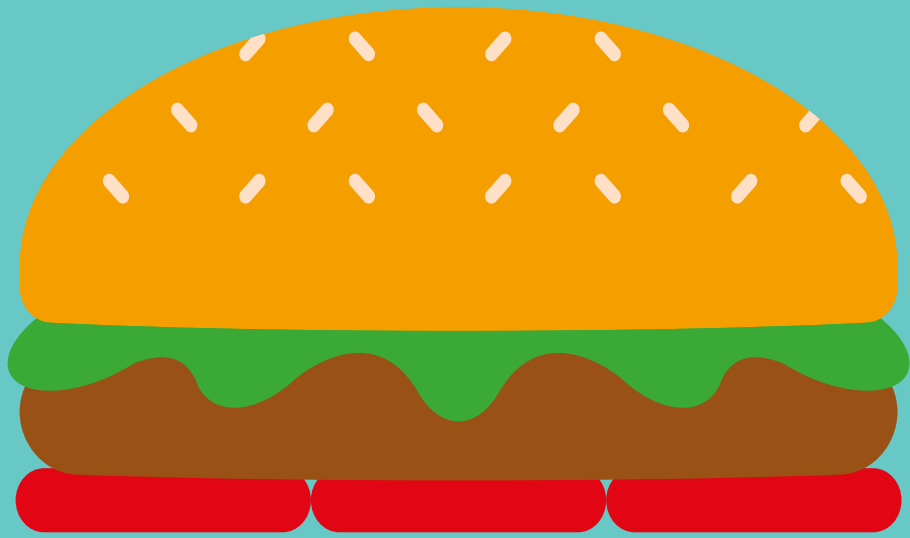
คำว่า buck ที่แปลว่า กวาง คำว่า fast ที่แปลว่า เร็ว คำว่า food ที่แปลว่า อาหาร คำว่า เฟรนช์ฟรายส์ (french fries) และคำว่า แฟรนไชส์ (franchise) สั้น ๆ ก็คงมีเท่านี้ครับ

แต่ก่อนที่เราจะเริ่มคุยกันต่อเกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ ผมขอทำความเข้าใจกันสักเล็กน้อยนะครับว่า หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เขียนโดยนักภาษาศาสตร์ ความจริงแค่ดูคำนำหน้าชื่อก็พอจะบอกได้ว่าผมใช้ชีวิตทางด้านวิชาการในโลกวิทยาศาสตร์มาโดยตลอด และไม่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์อย่างเป็นทางการมาเลย ทุกอย่างที่ผมเขียนในหนังสือเล่มนี้จึงมาจากความสนใจศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเอง หนังสือเล่มนี้จึงไม่ใช่หนังสือวิชาการทางด้านภาษา ไม่ใช่หนังสือที่จะนำไปใช้อ้างอิง แต่เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับการอ่านเล่นแล้วจำไปเล่าเพื่อสร้างความรำคาญให้กับเพื่อน ๆ ผมตั้งใจให้หนังสือเล่มนี้เป็นเหมือนบันทึกสั้น ๆ ของสิ่งที่อ่านสะสมมาหลายปี จุดประสงค์ของการเขียนก็เพื่อจะกระตุ้นความสนใจของผู้ที่ไม่เคยสนใจด้านภาษาศาสตร์มาก่อน และหวังให้เป็นเหมือนบันทึกแรกๆ ที่ช่วยย่นย่อเวลาในการเริ่มต้นเรียนรู้สำหรับท่านที่ไม่เคยอ่านเกี่ยวกับรากของภาษามาก่อนเลย

ด้วยเหตุที่หนังสือเล่มนี้เขียนโดยผู้ไม่เชี่ยวชาญเพื่อให้คนที่ไม่เคยสนใจภาษาศาสตร์มาก่อนรู้สึกว่าการอ่านได้ไม่ยาก จึงจำเป็นต้องละทิ้งรายละเอียดบางอย่างเพื่อให้เรื่องมีความเรียบง่ายยกตัวอย่างเช่น ในหนังสือจะพูดถึงภาษาละตินหลายครั้ง แต่แต่ละครั้งจะกล่าวถึงภาษาละตินเหมือนกับว่าภาษานี้มีแค่รูปแบบเดียว แต่ในความเป็นจริงภาษาละตินเป็นภาษาที่มีการใช้งานนานนับพัน ๆ ปี ด้วยระยะเวลาเช่นนั้น ภาษาละตินก็มีวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ภาษาละตินโบราณเป็นภาษาละตินยุคคลาสสิกเป็นภาษาละตินที่เริ่มเพี้ยนไปหลังอาณาจักรโรมันล่มสลาย เป็นภาษาละตินในยุโรปยุคกลาง ฯลฯ แต่เพื่อให้อ่านง่าย ผมจึงละทิ้งที่จะกล่าวถึงความต่างเหล่านี้ไปทั้งหมด หรืออีกตัวอย่างคือ การ

ออกเสียงคำในภาษาต่าง ๆ ทั้งภาษาปัจจุบันหรือภาษาโบราณ
หลายครั้งการเขียนคำอ่านตามหลักสัทศาสตร์มีความยากและ
ซับซ้อนเกินกว่าจะอธิบายสั้น ๆ ได้ (จริง ๆ ก็เพราะเกินความ
สามารถของผมด้วยแหละ) ส่วนใหญ่ผมจึงเลือกใช้วิธีการสะกด
แบบบ้าน ๆ ที่อ่านออกเสียงได้ง่ายและยังมีความใกล้เคียงกับ
การออกเสียงจริงเท่าที่จะเป็นไปได้ครับ

เมื่อเข้าใจตรงกันแล้ว เราเริ่มออกเดินทางท่องโลกรากที่มา
ของคำศัพท์กันเลยดีไหมครับ ผมเชื่อว่าคุณจะได้สนุกไปกับ
การเดินทางเรียนรู้ในครั้งนี้อย่างแน่นอน



สารบัญ

15

บทที่ 01

ภาษาอังกฤษมาจากไหน

ภาษาไวคิงมีอิทธิพลต่อภาษาอังกฤษได้อย่างไร...

ชาวโรมันสร้างอะไรไว้ในภาษาอังกฤษ

ภาษาฝรั่งเศสกลายเป็นภาษาไฮโซในภาษาอังกฤษได้อย่างไร

27

บทที่ 02

เรารู้ได้อย่างไรว่าเมื่อ 6,000 ปีก่อนคนพูดภาษาอะไร

ทำไมภาษาละตินจึงคล้ายภาษาสันสกฤต

เราแกะรอยคำโบราณจากภาษาปัจจุบันได้อย่างไร

37

บทที่ 03

ทำไมแฮมเบอร์เกอร์จึงไม่มีแฮม

เมือง Hamburg เกี่ยวข้องกับหมูแฮมอย่างไร และเกี่ยวกับราชวงศ์ Habsburg หรือไม่ ความสัมพันธ์ของ thigh, tomb,

thumb, thousand และ tumor

ทำไม calf จึงมีความหมายได้ทั้ง “น่อง” และ “ลูกวัว”

47

บทที่ 04

เรื่องของเท้า และพี่น้องตระกูลกริมม์

foot กับ podium มีรากศัพท์ร่วมกันมา...

octo แปลว่า 8 แต่ทำไม October จึงเป็นเดือน 10

ทำไมคำว่า plant จึงมีความหมายได้ทั้ง “พืช” และ “โรงงาน”

57

บทที่ 05

เรื่องของ BURG บุรี และ POLICE

บุรีในสระบุรีเกี่ยวข้องกับ police, politic และ policy อย่างไร
คำว่า แม่ กับ mother เกี่ยวข้องกันไหม
อัคร (มหาเสนาบดี) กับ acropolis มีรากศัพท์ร่วมกันได้อย่างไร

67

บทที่ 06

ปราสาทและการตอน

จาก caste ที่แปลว่า วรรณะ สู่ castle,
(Man) chester และ Alcazar

75

บทที่ 07

อวัยวะสัญญาณ

testis ที่แปลว่า อัณฑะ และ testify ที่แปลว่า
ให้ปากคำหรือคำให้การ คำทั้งสองเกี่ยวข้องกันได้อย่างไร
แล้ว contest เกี่ยวอะไรกับ testis
orchid แปลว่า กล้วยไม้ แล้วทำไม orchidectomy
จึงแปลว่า การตัดอัณฑะ

87

บทที่ 08

ZEUS, พ่อ และ CASTOR OIL

เรื่องมหาเทพซุส และการเกิดคำว่า บิดา...
จากทเวะสู่คำว่า divine และ Darth Vader

95

บทที่ 09

PANTHEON, PENTAGON, น้ำพUNCH และ FIVE, FINGER

ความสัมพันธ์ของคำว่า Pantheon, Pentagon, panorama และน้ำพUNCH จากคำว่า punch กลายเป็น five, fifth และ finger ได้อย่างไร

101

บทที่ 10

เรื่องของวิญญาณ

ทำไม spirit ที่แปลว่า วิญญาณ จึงมีความหมายว่าเหล้าสปีริตได้ด้วย คำว่าแอลกอฮอล์มาจากไหน เกี่ยวข้องกับอายไลเนอร์อย่างไร ทำไมการดื่มอวยพรจึงใช้คำว่า toast ที่แปลว่า ขนมนปังปัง

113

บทที่ 11

ร่างทรงเหมือนจูปิเตอร์ เศร้าเหมือนดาวเสาร์

และบ้าเหมือนดวงจันทร์

saturn แปลว่า ดาวเสาร์ แต่ saturnine แปลว่าซึมเศร้า lunar แปลว่า ดวงจันทร์ แต่ lunatic แปลว่า บ้า คำว่า influenza ที่แปลว่า ไข้หวัดใหญ่ เกี่ยวข้องกับดวงดาวอย่างไร ชื่อรถยนต์หือเมอร์เซเดสเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับคำว่า market ที่แปลว่า ตลาด... คำว่า ดารา กับคำว่า astrology เกี่ยวข้องกันอย่างไร

121

บทที่ 12

เรื่องของแอมเปียน แอมเปญ แคมเปญ และแคมปีส

129

บทที่ 13

เรื่องของชีส

คำว่าชีสในภาษาอังกฤษ กับคำว่า fromage ที่แปลว่าชีส
ในภาษาฝรั่งเศส มาจากคำเดียวกัน
ที่มาของชื่อชีส Gouda, Camembert, Emmental

137

บทที่ 14

ทำไมเงินคือปีศาจและตัวหี้ย

คำว่า dollar มาจากไหน เรื่องของ money, monster
monetary และ monitor lizard
ทำไม mint จึงมีความหมายว่าเหรียญกษาปณ์และใหม่มาก

149

บทที่ 15

**เมื่อ MIND, มติ, MEMORY, MUSIC, มนุษย์
และ MUSEUM มีรากศัพท์เดียวกัน**

155

บทที่ 16

เรื่องของมินต์ ซีเรียล คริวซองต์ และเทพี DEMETER

ตำนานของมินต์และฤดูหนาว... ที่มาของคำว่า geology,
พระแม่ธรณี และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน
ซีเรียลเกี่ยวข้องกับคริวซองต์ และคำว่า creature อย่างไร

163

บทที่ 17

BUCK และ STARBUCKS

ทำไมคนอเมริกันเรียกหน่วยเงินตัวเองว่า buck
ชื่อ Starbucks เกี่ยวอะไรกับปลาวาฬ Moby Dick ไวกิ้ง
และครูสอนภาษา

171

บทที่ 18

เรื่องของกาแฟและนม

คำว่า barista ที่แปลว่า คนชงกาแฟ bar ที่แปลว่า บาร์ และ bar ที่แปลว่า นักกฎหมาย เกี่ยวกันอย่างไร galaxy, น้ำตาล lactose, ผัก lettuce และแบคทีเรีย lactobacillus มีอะไรเหมือนกัน express ที่แปลว่า เร็ว เกี่ยวกับกาแฟ espresso อย่างไร

181

บทที่ 19

PASTA, PATTY, PASTE, PATISSERIE และ PIE

189

บทที่ 20

PEN vs PENCIL

pen กับ appetite... pencil, penis และ penicillin มีรากศัพท์ร่วมกันมาได้ได้อย่างไร

197

บทที่ 21

สัมมนา, SEMINAR, SEED, SEMEN, SPERM

และ TRANSPLANT

สัมมนา มาจาก seminar และเป็นญาติกับ seed, semen และ sperm ทำไม transplant ที่แปลตรงตัว น่าจะแปลว่า ย้ายต้นไม้ จึงหมายถึงการปลูกถ่ายอวัยวะ ทำไมคำว่า cock ที่แปลว่า ไก่ตัวผู้ จึงมีความหมายว่า อวัยวะเพศชายได้ด้วย ทำไมห้องนักบินจึงเรียกว่า cockpit

209

บทที่ 22

VANILLA กับ VAGINA

vanilla เกี่ยวข้องกับ vagina อย่างไร...

clitoris เกี่ยวอะไรกับคลินิกหมอ

คำว่า dildo กับคำว่า lecture เกี่ยวข้องกันได้อย่างไร

219

บทที่ 23

ทำไมเราเรียกคนตะวันตกผิวขาวว่าฝรั่ง

231

บทที่ 24

ทำไม BREAK + FAST จึงมีความหมายว่าอาหารเช้า

239

เกี่ยวกับผู้เขียน

240

ผลงานของผู้เขียน

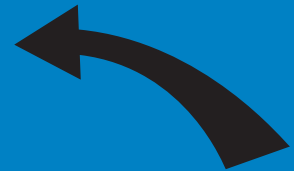
Viking



Roman



France



Modern English

Middle English



Old English



Celts



G R E A T B R I T A I N

Anglo saxon



01

ภาษาอังกฤษมาจากไหน

ที่บ้านมีทีวีไหมครับ? บ้านผมก็มีทีวีเหมือนกัน นอกเหนือจากทีวีแล้วผมก็ยังมีเครื่องเล่นดีวีดี กล้องเคเบิลทีวี กล้อง HD ลำโพงซบวูฟเฟอร์ Apple TV ฯลฯ ผลที่ตามมาของการมีเครื่องเล่นมากมายเช่นนี้คือ ด้านหลังของทีวีจะมีสายไฟ สายอะไรต่อมิอะไรพันกันยุ่งไปหมด ยุ่งถึงขนาดว่าบางครั้งเมื่อมีเหตุจำเป็นต้องดึงสายบางเส้นออก ผมมองไม่ออกว่าต้องดึงเส้นไหน จนสุดท้ายถึงกับต้องดึงออกทั้งหมดก่อนแล้วค่อย ๆ ต่อเส้นที่ต้องการกลับไปใหม่ที่ละเส้น

คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ก็ยุ่งเหยิงไม่แพ้กันครับ นึกออกไหมครับว่าคำศัพท์ภาษาอังกฤษมันยุ่งเหยิงอย่างไร? ผมจะลองยกตัวอย่างให้ฟัง ไก่ตัวสุดท้ายก็คือคำว่า hamburger มีคำว่าแฮมแต่ทำไมไม่มีหมูแฮม? คำว่า castle แปลว่า ปราสาท แต่กลับมีรากศัพท์ร่วมกับคำที่ความหมายแตกต่างมากมายอย่างคำว่า castration ที่แปลว่า การตอน คำว่า thigh ที่แปลว่า ต้นขา ก็มีรากศัพท์ร่วมกับคำว่า thousand ที่แปลว่า (หลัก) พัน คำว่า calf คำเดียวกัน สะกดเหมือนกัน ทุกประการ ออกเสียงเหมือนกัน แต่สามารถแปลว่า น่องแล้วยังแปลว่า ลูกวัว ได้อีกด้วย ความยุ่งเหยิงของสายไฟนั้นสามารถแก้ได้ด้วยการดึงสายทั้งหมดออกแล้วกลับไปเริ่มต้นใหม่เช่นเดียวกันครับ ความยุ่งเหยิงของคำศัพท์ภาษาอังกฤษเหล่านี้เราก็สามารถทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วยการกลับไปจุดเริ่มต้น

แล้วดูว่าทำไมการสะกดหรือความหมายของคำศัพท์เหล่านี้ถึงได้ยุ่งเหยิงกันขนาดนั้น

เรื่องราวมันเริ่มต้นขึ้นนานมาแล้วครับ นานก่อนที่จะมีแฮมเบอร์เกอร์ นานก่อนที่จะมีประเทศสหรัฐอเมริกา นานก่อนที่จะมีประเทศอังกฤษ และนานก่อนจะมีภาษาอังกฤษ อาจจะสักห้าพันหรือหกพันปีที่แล้ว เคยมีคนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่บนเกาะที่ทุกวันนี้เราเรียกว่า เกาะอังกฤษ

เราไม่รู้หรอกครับว่าคนเหล่านี้คือใคร เราไม่รู้ว่าเขาพูดภาษาอะไร (ที่แน่ ๆ คือไม่ได้พูดภาษาอังกฤษ) เรารู้แค่ว่าประมาณ 2,700 ปีที่แล้ว พวกเขาโดนคนอีกกลุ่มหนึ่งเข้ามาแย่งที่อยู่อาศัย แย่งที่ทำกิน แล้ววัฒนธรรมและภาษาของเขาก็สูญหายไปจากโลกใบนี้ คนที่บุกรุกเข้ามาใหม่นี้ ทุกวันนี้เรารู้จักพวกเขาในนามว่า ชาวเคลต์ (Celts)

ชนเผ่าเคลต์ (Celts) เป็นคนหลาย ๆ กลุ่มที่กระจายตัวอยู่ทั่วทวีปยุโรปมาช้านาน คนเหล่านี้ใช้วัฒนธรรมร่วมกัน พูดภาษาเดียวกัน เราจึงเรียกพวกเขาว่ารวม ๆ กันว่า ชาวเคลต์ ประมาณ 2,700 ปีที่แล้วชาวเคลต์กลุ่มหนึ่งก็ล่องเรือข้ามช่องแคบไปยังเกาะอังกฤษ อาจจะไปถึงแล้วเกิดติดใจจึงไปตามเพื่อน ๆ ชาวเคลต์ให้ตามมาอีก ในช่วงเวลาหลายร้อยปีจากนั้นจึงมีชาวเคลต์อพยพย้ายถิ่นเข้าไปปักหลักทำมาหากินในเกาะอังกฤษมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสุดท้ายก็ผลักดันหรือกลืนวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวเกาะพื้นเมืองไปจนหมดสิ้น ณ จุดนี้ชาวเกาะอังกฤษจึงพูดภาษาเคลติกของชาวเคลต์เป็นหลัก

แต่เรื่องยังไม่จบครับ...

ประมาณสักสองพันปีมาแล้ว ชาวโรมันก็แผ่ขยายอำนาจเข้ามายังเกาะอังกฤษ วัฒนธรรมและภาษาของชาวเคลต์จึงโดนผลักไสให้ไปอยู่ในป่าเขา เมื่อชาวโรมันบุกไปถึงไหนก็จะ

นำวัฒนธรรมของตัวเองไปเผยแพร่ด้วย ชาวเคลต์ส่วนหนึ่ง จึงเปลี่ยนมาใช้ชีวิตแบบโรมัน แต่งงานกับชาวโรมัน พูดภาษาของชาวโรมันซึ่งก็คือภาษาละติน ณ จุดนี้ชาวเกาะอังกฤษจึงใช้ภาษาละตินเป็นหลัก แต่ก็ยังมีภาษาเคลติกหลงเหลืออยู่ตามป่าเขา เป็นชื่อของภูเขา ป่าไม้ ลำธารบ้างประปราย เป็นเช่นนี้อยู่ประมาณสี่ร้อยปี แล้วอาณาจักรโรมันที่ยิ่งใหญ่ก็ล่มสลายลง

เมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลายลง ก็เกิดภาวะสุญญากาศทางอำนาจขึ้นบนเกาะอังกฤษ ชาวบ้านส่วนหนึ่งพยายามจะทำตัวเป็นคนโรมันพูดภาษาละตินต่อไป บางส่วนก็พยายามนำวัฒนธรรมเคลต์ที่ตกขอบไปหลายปีกลับมา แต่ผู้ชนะจริง ๆ ไม่ใช่ทั้งคู่ครับ แต่เป็นชนเผ่าที่มีวัฒนธรรมและใช้ภาษาเยอรมันโบราณนามว่า แซกซอนส์ (Saxons) แองเกิลส์ (Angles) และจูตส์ (Jutes)

ก่อนจะไปกันต่อ เรามาดูกันสักนิดครับว่าชนเผ่าที่พูดภาษาเยอรมันโบราณเหล่านี้เขามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง

กลุ่มคนต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาและวัฒนธรรมเยอรมันนี้เดิมอาศัยอยู่ทางยุโรปตอนเหนือ ซึ่งก็คือแถว ๆ เยอรมนีและบางส่วนของฝรั่งเศสในปัจจุบัน ถ้ามองในแง่ของภาษา ภาษาตระกูลเยอรมันหรือเจอร์มานิก (Germanic) ยังแยกออกได้เป็นสามสายหรือสามสำเนียง ได้แก่ สำเนียงทางเหนือ สำเนียงแบบทางตะวันตก แล้วก็สำเนียงแบบตะวันออก แต่ต่อมาไม่นานก็ไม่มีใครพูดสำเนียงแบบตะวันออก ภาษาในปัจจุบันนี้จึงไม่มีภาษาไหนที่มาจากภาษาเยอรมันสำเนียงตะวันออก จะเหลือก็มีแค่สำเนียงทางเหนือกับสำเนียงตะวันตก

ในเวลาต่อมาภาษาเยอรมันโบราณสำเนียงทางเหนือก็ถูกวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาเป็นภาษา Swedish (สวีดิช) ที่ใช้ในประเทศสวีเดน ภาษา Danish (เดนิช) ที่ใช้ในประเทศเดนมาร์ก ภาษา Norwegian (นอร์วีเจียน) ที่ใช้ในประเทศนอร์เวย์ และภาษา Icelandic (ไอซ์แลนด์) ที่ใช้ในประเทศ

ไอซ์แลนด์ เป็นต้น ส่วนภาษาเยอรมันโบราณสำเนียงตะวันตก ก็ถูกวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงจนกลายมาเป็นภาษา Dutch (ดัตช์) ที่ใช้ในประเทศเนเธอร์แลนด์ ภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน ที่ใช้กันในหลายประเทศ

กลับมาที่เกาะอังกฤษกันอีกครั้งครับ...

ประมาณปี ค.ศ. 500 เมื่ออิทธิพลของอาณาจักรโรมันหมดไป จากเกาะอังกฤษ คนที่ใช้ภาษาเยอรมันจากแผ่นดินยุโรปก็เริ่ม เดินทางข้ามทะเลมาปักหลักทำมาหากินบนเกาะอังกฤษ คนที่ใช้ ภาษาและวัฒนธรรมเยอรมันเหล่านี้มีหลายกลุ่ม มาจากหลาย ดินแดน แต่หลัก ๆ จะได้แก่ พวกแองเกิลส์ แซกซอนส์ และจูตส์ ผู้รุกรานที่พูดภาษาเยอรมันเหล่านี้เมื่อเข้ามาก็นำภาษาพูด ของตนเข้ามาใช้ ทำให้ภาษาดั้งเดิม ได้แก่ ภาษาเคลติกและละติน ถูกผลักดันขยับไปอีกครั้ง คนพื้นเมืองที่พูดภาษาเคลติกก็ต้อง ถอยร่นขึ้นไปทางทิศเหนือ (ซึ่งหนาวและไม่ค่อยอยู่) ไปยังดินแดน ที่เป็นสกอตแลนด์ เวลส์ คอร์นวอลล์ และไอร์แลนด์ ในปัจจุบัน ภาษาเคลติกจึงหายไปจากดินแดนที่จะกลายเป็นประเทศอังกฤษ เหลือไว้ก็แต่เพียงชื่อเรียกทางภูมิศาสตร์ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร เท่านั้น

แต่เรื่องก็ยังไม่จบครับ...

ประมาณปี ค.ศ. 850 ไวกิงจากทางตอนเหนือของยุโรปก็เริ่ม เปิดฉากเดินเรือลงมาปล้นสะดมดินแดนต่าง ๆ ในยุโรป ชาวไวกิง เหล่านี้คือ ชาวนอร์ส (Norse เพราะมาจากทางทิศเหนือ) ซึ่ง จริง ๆ แล้วก็คือชนกลุ่มที่ใช้ภาษาเยอรมันสำเนียงเหนือนั่นเอง (บรรพบุรุษของชาวสวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ และไอซ์แลนด์) เมื่อไวกิงบุกมาที่เกาะอังกฤษ ชาวไวกิงส่วนหนึ่งก็ตัดสินใจ ปักหลักทำมาหากินบนเกาะอังกฤษไปเลย ต่อมาก็มีการค้าขาย

กับคนอังกฤษ แต่งงานกับคนอังกฤษ พวกเขาจึงนำภาษานอร์ส (ภาษาเยอรมันสำเนียงเหนือ) ของเขามาผสมกับภาษาของคนอังกฤษ (ภาษาเยอรมันสำเนียงตะวันตก + ละติน + เคลติก) ภาษาอังกฤษที่ใช้กันในช่วงนี้ ปัจจุบันเรานิยมเรียกว่า ภาษา Old English

จุดเปลี่ยนสำคัญของภาษาอังกฤษเกิดขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ. 1066 เมื่อดยุคแห่งนอร์ม็องดี ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นชาวนอร์มัน (Normans) บุกเกาะอังกฤษและมาครองราชบัลลังก์ ปกครองเกาะอังกฤษ จึงนำภาษาฝรั่งเศสโบราณติดมาไปด้วย แต่ภาษาฝรั่งเศสที่ชาวนอร์มันนำมานั้นก็ไม่ใช่เหมือนฝรั่งเศสโบราณของปารีสเสียทีเดียว เพราะดยุคแห่งนอร์ม็องดีเองมีบรรพบุรุษเป็นชาวไวคิงที่พูดภาษา Old Norse (ภาษาเยอรมันสำเนียงเหนือ) เมื่อชาวไวคิงได้มาปกครองดินแดนที่เป็นของประเทศฝรั่งเศส ก็ต้องเรียนภาษาฝรั่งเศส แต่เป็นฝรั่งเศสผสมภาษา Old Norse เกิดเป็นภาษาฝรั่งเศสแบบนอร์ม็องดีขึ้น

เมื่อดยุคแห่งนอร์ม็องดี ประเทศฝรั่งเศส ที่มีสายเลือดไวคิง มาปกครองอังกฤษ ก็นำภาษาฝรั่งเศสแบบนอร์ม็องดีมาใช้เป็นภาษาราชการ แต่เมื่อต้องพูดกับชาวบ้านที่ใช้ภาษาอังกฤษแบบ Old English การสื่อสารจึงเกิดการผสมผสานแลกเปลี่ยน คำศัพท์กันระหว่างภาษาฝรั่งเศสแบบนอร์ม็องดีกับภาษา Old English

แต่จุดที่น่าสนใจเป็นพิเศษอยู่ตรงนี้ครับ ก่อนที่จะมีประเทศฝรั่งเศส คนฝรั่งเศส และภาษาฝรั่งเศสนั้น อาณาจักรโรมันเคยยิ่งใหญ่มาก่อน ชาวยุโรปที่ไหน ๆ รวมถึงดินแดนที่เป็นฝรั่งเศสในปัจจุบันก็พูดภาษาละตินของชาวโรมันด้วย ต่อมาเมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลาย ดินแดนที่เคยอยู่ใต้การปกครองของโรมันก็แตกออกเป็นเสี่ยง ๆ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง คนในแต่ละท้องถิ่นก็พูดด้วยสำเนียงที่แตกต่างกันไปเรื่อย ๆ สุดท้ายจึง

มีวิวัฒนาการเกิดเป็นภาษาลูกของภาษาละตินอีกหลายภาษา เช่น ภาษาอิตาลี ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสเปน ภาษาที่มีวิวัฒนาการมาจากภาษาละตินของชาวโรมันเหล่านี้จึงมีชื่อเรียกรวม ๆ กันว่า ภาษาโรแมนซ์ (Romance)

เมื่อภาษาฝรั่งเศส (สำเนียงนอร์ม็องดี) เข้ามาเป็นภาษาราชการของประเทศอังกฤษ ก็เท่ากับว่าภาษาละตินในฉบับแปลงร่าง (เป็นภาษาฝรั่งเศส) ก็กลับเข้ามาในอังกฤษอีกครั้ง

สายไฟหลังทีวีเริ่มจะพันกันยุ่งแล้วใช่ไหมครับ? ไม่เป็นไรครับ เพราะที่เล่ามาทั้งหมด จริง ๆ แค่อายากให้เห็นว่ามันซับซ้อนถึงจะจำรายละเอียดทั้งหมดไม่ได้ก็ไม่เป็นไรครับ (แต่ถ้าอยากเข้าใจก็อ่านซ้ำใหม่อีกสักรอบหรือสองรอบก็น่าจะกระจ่างขึ้น)

ช่วงเวลาที่คุณนางฝรั่งเศสจากแคว้นนอร์ม็องดีมาปกครองเป็นกษัตริย์ของเกาะอังกฤษนี้ เป็นช่วงเวลาที่เราวงศ์อังกฤษงง ๆ กับอัตลักษณ์ของตัวเอง คือไม่รู้ว่าจะจะเป็นชาวอังกฤษหรือจะเป็นชาวฝรั่งเศสดี ครั้นจะเป็นกษัตริย์อังกฤษแต่ก็ยังครอบครองดินแดนในฝรั่งเศส ทำให้ยังถือว่าเป็นขุนนางของฝรั่งเศส แต่ถ้านับตัวเองเป็นกษัตริย์ของอังกฤษก็ควรจะต้องมีศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับกษัตริย์ของฝรั่งเศส สุดท้ายเพราะความสับสนนี้เองก็นำไปสู่สงครามระหว่างราชวงศ์อังกฤษกับราชวงศ์ฝรั่งเศสที่เรียกว่า สงครามร้อยปี (Hundred Years' War) และเมื่อสงครามสิ้นสุดลง ราชวงศ์อังกฤษ (ที่มาจากนอร์ม็องดี) ก็ตัดขาดจากราชวงศ์ฝรั่งเศสและดินแดนในประเทศฝรั่งเศสอย่างสิ้นเชิงไยมาถึงตอนนี้แล้วราชวงศ์และขุนนางของอังกฤษก็ไม่อยากจะมีอะไรเหมือนฝรั่งเศสอีกต่อไป ดังนั้นกษัตริย์ของอังกฤษจึงเปลี่ยนภาษาราชการจากฝรั่งเศสมาเป็นภาษาอังกฤษ (ภาษาตระกูลเยอรมันสำเนียงตะวันตก ที่มีคำศัพท์ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน ภาษานอร์ส และภาษาเคลติกปะปน) ผลของการที่ขุนนางชนชั้นสูงพยายามเปลี่ยนจากภาษาฝรั่งเศสมาใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น

บวกกับภาษาของชนชั้นกลางมีบทบาทในสังคมมากขึ้น ผลรวมของภาษาที่ออกมาจึงค่อย ๆ ได้รับความวิวัฒนาการเกิดเป็นภาษาอังกฤษที่เรียกว่า Middle English ช่วงนี้เองที่ความแตกต่างระหว่างภาษาของชนชั้นปกครองกับชาวบ้านหมดไป

ในช่วงแรก ๆ ของการนำภาษาอังกฤษกลับมาใช้เป็นภาษาราชการอย่างจริงจังนี้ มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกิดขึ้นนั่นคือ คนมีการศึกษา นักวิชาการ และผู้รู้ เริ่มหันมาสนใจตำรับตำราโบราณของกรีกและโรมันมากขึ้น แต่ด้วยความที่คำศัพท์หลายคำไม่สามารถหาคำในภาษาอังกฤษที่เหมาะสมมาแปลความหมายได้ จึงมีการนำศัพท์ละตินและกรีกมาใช้ทับศัพท์ไปเลย เมื่อตำรากกรีกและโรมันโบราณเป็นของอ่านยาก คำศัพท์จากภาษากรีกและภาษาละตินจึงดูเป็นศัพท์ชั้นสูง หรือหา ใช้แล้วดูฉลาด โก่งก้อยเลยมีคนนำคำศัพท์เหล่านี้เข้ามาปะปนในภาษาพูดมากขึ้น การนำคำศัพท์มาใช้ไม่ใช่นำมาใช้เพราะไม่มีคำในภาษาอังกฤษนะครับ แต่เป็นการนำคำศัพท์ต่างประเทศ (ในที่นี้คือ กรีก ละติน รวมถึงฝรั่งเศส) มาใช้เพื่อให้ดูไฮโซ การใช้ในลักษณะนี้มีชื่อเรียกว่า อิงค์ฮอร์น (inkhorn) ช่วงเวลานี้จึงมีคำศัพท์จากภาษากรีกและภาษาละตินเข้ามาปนในภาษาอังกฤษอย่างมากมาย (ในระดับหลายพันคำ)

เพื่อให้พอเห็นภาพ ผมจะลองยกตัวอย่าง inkhorn แบบไทย ๆ ให้ดูนะครับ

“นี่เธอช่วยไปประชุมแทนฉันหน่อยได้ไหม บ่ายนี้ฉันมี ‘แอฟพอยต์เมนต์’ กับ ‘คัสตอมเมอร์’ แต่เผอิญว่ามี ‘แอ๊กซิเด็นท์’ นิดหน่อยเลยไปไม่ได้ ฉันรู้ว่ามัน ‘เออร์เจนท์’ ไปหน่อย แต่ฉันไม่รู้จะหาใครมาแทนแล้วจริง ๆ ถือว่า ‘ไอโอว์นยูวันซ์’ ละกันนะ แล้วจะ ‘เพย์ยูแบ็ก’ ด้วยการพาไปหา ‘ดินเนอร์’ อร่อย ๆ กินเป็นการตอบแทน”

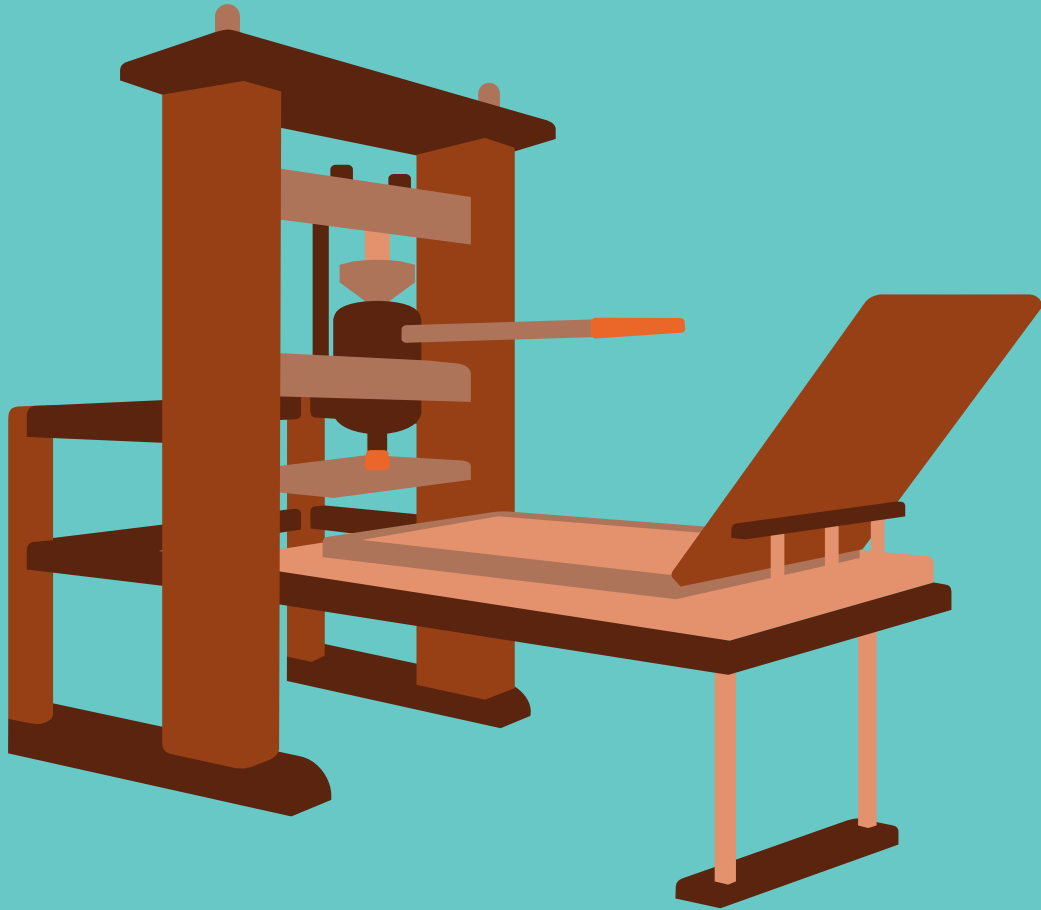
กระแสนี้ใช้ภาษาต่างประเทศแล้วดูไฮโซเช่นนี้ดำเนินอยู่นานประมาณหนึ่งร้อยปี แล้วกระแสนี้ก็ตกลง แต่ปรากฏการณ์ inkhorn ก็ทำให้ภาษากรีก ละติน และฝรั่งเศส หลุดเข้ามาในภาษาอังกฤษแบบ Middle English มากมาย ณ จุดนี้ชาวเกาะอังกฤษจึงใช้ภาษาอังกฤษที่มีวิวัฒนาการมาจากภาษาเยอรมันโบราณสำเนียงตะวันตก + กรีกและละตินที่เข้ามาช่วงปรากฏการณ์ inkhorn + คำศัพท์ที่มาจากภาษาฝรั่งเศสในช่วงที่ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ + ภาษาลาตินช่วงที่โรมันปกครอง + ภาษานอร์สของชาวไวกิงที่อพยพมา และภาษาเคลติกอีกเล็กน้อย

แต่เรื่องก็ยังไม่จบครับ เพราะสุดท้ายภาษาอังกฤษแบบ Middle English นี้ก็สิ้นสุดลงประมาณปี ค.ศ. 1500 แล้วภาษาอังกฤษก็ก้าวเข้าสู่ภาษาอังกฤษยุคที่เรียกว่า Modern English โดยในปัจจุบันเชื่อว่ามียุคย่อยหลักอย่างน้อยสองยุคย่อยที่ทำให้ภาษาอังกฤษแบบ Middle English เปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษแบบ Modern English ยุคแรกเรียกว่า The Great Vowel Shift ส่วนยุคที่สองคือ แทนพิมพ์ครับ

The Great Vowel Shift เป็นชื่อเรียกของปรากฏการณ์ที่จู่ ๆ สำเนียงการออกเสียงสระในภาษาอังกฤษก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จริงอยู่ว่าภาษาพูดของคนเราเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ แต่ช่วง The Great Vowel Shift นี้ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเร็วกว่าช่วงอื่น ๆ มาก สำหรับสาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ยังไม่มีใครรู้แน่ชัดนัก (มีหลายทฤษฎีแต่คิดว่าเกินขอบเขตของหนังสือขอข้ามไปเลยนะครับ) ปรากฏการณ์นี้เริ่มเกิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. 1400 เกิดขึ้นอยู่ประมาณหนึ่งร้อยปีแล้วก็หยุดลง ถ้าเรานั่งไทม์แมชชีนกลับไปฟังภาษาอังกฤษก่อนและหลังเหตุการณ์นี้ เราจะพบว่าภาษาอังกฤษเปลี่ยนไปมากอย่างเห็นได้ชัด ยกตัวอย่างเช่น คำว่า out เดิมเคยออกเสียงว่า อูท ก็เปลี่ยนมาออกเสียงว่า

เอ้าท์ คำว่า life เดิมเคยออกเสียงว่า ลีฟ ก็เปลี่ยนมาออกเสียงว่า ไลฟ์ คำว่า five เดิมเคยออกเสียงว่า ฟีฟ ก็เปลี่ยนมาออกเสียงว่า ไฟว์ คำว่า name ที่เดิมเคยออกเสียงว่า นามะ ก็เปลี่ยนมาออกเสียงว่า เนม เป็นต้น

ปัจจัยที่สองคือ การมีแท่นพิมพ์ใช้ครั้งแรกในประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1476 เมื่อมีแท่นพิมพ์ การผลิตหนังสือจากเดิมที่ต้องใช้แรงงานคนเขียนทีละเล่มก็ทำได้รวดเร็วขึ้น ง่ายขึ้น ผลที่ตามมาคือ หนังสือมีราคาถูกลง คนจำนวนมากจึงสนใจหัดอ่านหนังสือมากขึ้น เมื่อมีตลาดผู้อ่านมาก การผลิตหนังสือก็กลายเป็นธุรกิจที่ทำเงินได้ดี ครั้นจะทำหนังสือให้ขายได้เยอะก็ต้องเขียนหนังสือด้วยภาษาของชนชั้นกลางนั่นก็คือ ภาษาอังกฤษ (เดิมเขียนด้วยภาษาละตินและภาษากรีกเป็นส่วนใหญ่ เพราะกลุ่มเป้าหมายเป็นชนชั้นปกครองที่อ่านละตินได้) แต่ปัญหา คือ ภาษาอังกฤษของคนแต่ละถิ่นก็มีสำเนียงที่ไม่เหมือนกัน ก่อนหน้านี้การเขียนหนังสือด้วยมือของคนแต่ละถิ่นก็จะสะกดตามที่ตัวเองออกเสียง ยกตัวอย่างเทียบในภาษาไทยก็น่าจะได้ว่า ถ้าคุณออกเสียงว่า สวัสดิ์ คุณก็เขียนว่า สวัสดิ์ แต่ถ้าคุณใช้สำเนียงอื่น คุณก็สะกดต่างไป เช่น ชาวัดดี หรือ ชาวัดดี หรือ พุดงาย ๆ คือ ไม่มีการสะกดถูกหรือสะกดผิด ใครจะสะกดแบบไหนก็ได้ ขอให้อ่านแล้วถูกตามสำเนียงก็พอ แต่เมื่อจะพิมพ์ด้วยแท่นพิมพ์ก็เกิดคำถามว่าจะสะกดแบบไหนดี? แล้วการสะกดในหนังสือควรจะมีมาตรฐานที่ต้องสะกดเหมือน ๆ กันไหม? สุดท้ายก็เลยมีการกำหนดมาตรฐานของการสะกดแบบที่ถูกต้องขึ้นมา การสะกดคำจึงถูกแช่แข็งไว้ แต่เราทุกคนรู้ว่าภาษาเป็นสิ่งที่มีการวิวัฒนาการตลอดเวลา เสียงพูดจึงเปลี่ยนแปลงต่อไปเรื่อย ๆ สุดท้ายทุกวันนี้ คำในภาษาอังกฤษจำนวนมากจึงมีการสะกดกับการออกเสียงที่ไม่ตรงกัน ยกตัวอย่างเช่น เคยสงสัยไหมครับว่า ทำไมคำว่า daughter กับคำว่า laughter สะกดต่างกันแค่



*แท่นพิมพ์แบบดั้งเดิม เริ่มมีใช้ครั้งแรกในประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1476
ซึ่งทำให้การผลิตหนังสือกลายเป็นธุรกิจที่ทำเงินได้ดี*

ตัวเดียวแต่ออกเสียงต่างกัน คำแรกออกเสียงว่า ดอเตอร์ คำหลังออกเสียงว่า ลอฟเตอร์ เฉลยคือ เพราะ daughter ในอดีตเคยออกเสียงว่า ดาฟเตอร์ เมื่อเสียงเปลี่ยนไปแต่การสะกดถูกแช่แข็งไว้ สองคำนี้จึงออกเสียงต่างกัน

ภาษาอังกฤษแบบ Modern English แม้ว่าจะชื่อ modern แล้ว แต่ก็ยังไม่เหมือนภาษาอังกฤษที่เราใช้กันในปัจจุบัน เพราะ Modern English ยังสามารถแบ่งออกได้เป็นช่วง early กับ late อีก ถ้าจะให้อธิบายแบบคร่าว ๆ ก็อาจจะพูดได้ว่า ภาษาสองช่วงนี้จะแตกต่างกันที่การออกเสียงกับจำนวนของคำศัพท์ เนื่องจาก

หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมก็มีสิ่งของใหม่ ๆ เกิดขึ้นเยอะแยะมากมาย ยิ่งชาวอังกฤษเดินเรือไปยึดดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก ก็ยิ่งต้องมีคำศัพท์ใหม่ ๆ มาเรียกสิ่งใหม่และไอเดียใหม่ ๆ เหล่านี้ ภาษา early Modern English จึงมีคำศัพท์ที่ต่างไปจาก late Modern English มากมาย

จากจุดนี้จึงเกิดเป็นภาษาอังกฤษในแบบที่เรารู้จักกัน แล้วเรื่องราวความเป็นมาของภาษาอังกฤษแบบย่อ (นี่ย่อแล้วนะครับ) ก็จบลงแล้ว

แต่ถ้าอยากจะเข้าใจภาษาอังกฤษให้ลึกไปกว่านั้นอีก เราก็คงต้องย้อนเวลากลับไปให้นานยิ่งขึ้น คือกลับไปหาว่า ภาษาเยอรมัน ฝรั่งเศส กรีก และละติน มีที่มาจากไหนกัน เราจะไปหาคำตอบกันในบทหน้าครับ



02

เรารู้ได้อย่างไรว่าเมื่อ 6,000 ปีก่อน คนพูดภาษาอะไร

มนุษย์เริ่มสังเกตมานานเป็นพัน ๆ ปีแล้วว่าคำศัพท์ในภาษาต่าง ๆ หลายคำที่ความหมายเหมือนกันมีการออกเสียงที่คล้ายกัน แรกทีเดียวเป็นการสังเกตระหว่างภาษาของชนชาติ กลุ่มคน หรือประเทศที่ใกล้เคียงกัน เช่น ระหว่างกรีกกับโรมัน ระหว่างภาษาต่าง ๆ ในยุโรป แต่ต่อมาเมื่อประเทศในยุโรปเริ่มเดินเรือออกไปล่าอาณานิคมหรือติดต่อค้าขายกับประเทศที่ห่างไกลออกไป ก็พบว่าไม่เพียงแต่ภาษาในยุโรปเท่านั้นที่มีความคล้ายกัน แต่ยังพบได้ในภาษาอื่น ๆ อีกด้วย

ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 17 วิลเลียม โจนส์ (William Jones) ก็ค้นพบว่า ภาษาโบราณต่าง ๆ อย่างละติน กรีก สันสกฤตแบบพระเวท (Vedic Sanskrit) และภาษาเปอร์เซียโบราณ มีคำศัพท์และไวยากรณ์ที่คล้ายกันในระดับที่ไม่น่าจะเป็นเรื่องบังเอิญ เขาจึงเสนอทฤษฎีว่า ในอดีตน่าจะมีภาษาหนึ่งที่น่าจะเรียกได้ว่าเป็นภาษาแม่ของภาษาต่าง ๆ เหล่านี้ ต่อมาเมื่อคนที่ใช้ภาษานี้ค่อย ๆ ขยายตัวย้ายถิ่นย้ายที่ทำกินไปอยู่ห่างไกลกันมากขึ้น ภาษาที่พวกเขาใช้ก็ถูกวิวัฒนาการต่างกันไปมากขึ้น จนเกิดเป็นภาษากรีกโบราณ ภาษาลาติน ภาษาสันสกฤตแบบพระเวท และภาษาอื่น ๆ ที่เป็นลูกหลานของภาษาเหล่านี้ตามมา และเพราะการสังเกตของวิลเลียม โจนส์ เช่นนี้ ภาษาศาสตร์ในแบบปัจจุบันจึงเริ่มต้นขึ้น



ทุกวันนี้ไม่มีใครรู้ว่าภาษาแม่ที่วิลเลียม โจนส์ เสนอนั้นมีเสียงพูดจริง ๆ เป็นอย่างไร เพราะไม่มีใครที่พูดภาษานี้หลงเหลืออยู่แล้ว เราไม่มีหลักฐานว่าภาษานี้มีอยู่จริง เพราะไม่มีหลักฐานที่เป็นภาษาเขียนของภาษานี้ให้เห็นเลย (เชื่อว่าคนใช้ภาษานี้ไม่มีวัฒนธรรมการเขียน การอ่าน) และไม่มีใครแน่ใจว่าภาษานี้ใช้กันในยุคไหน แต่เดาได้น่าจะเป็นภาษาที่เก่าประมาณห้าพันถึงหกพันปี หรือมี

นักวิชาการบางกลุ่มเชื่อว่าอาจจะเก่าถึงแปดพันกว่าปีก็เป็นได้ นักภาษาศาสตร์จึงเรียกภาษานี้ว่า Proto-Indo-European หรือย่อว่า PIE

คำถามแรกคือ ทำไมจึงตั้งชื่อเช่นนั้น?

คำตอบตรงไปตรงมาครับ เพราะเมื่อนักภาษาศาสตร์ศึกษาภาษาต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างเจาะลึกและนำคำศัพท์และไวยากรณ์มาเทียบกัน พบว่าภาษาต่าง ๆ หกพันกว่าภาษาทั่วโลกนั้นมีความคล้ายกันเป็นกลุ่ม ๆ เช่น ภาษาอังกฤษคล้ายกับภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศสคล้ายกับภาษาสเปนและภาษาอิตาลี ภาษาไทยคล้ายกับภาษาลาวและภาษาไหหลของชนพื้นเมืองบนเกาะไหหลำ เป็นต้น ภาษาที่คล้ายกันนี้จึงถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาษาเดียวกัน แต่มันไม่หยุดแค่นั้นครับ

เพราะเมื่อศึกษาต่อก็พบว่า ภาษาโบราณที่คนเลิกพูดไปแล้ว แม้ว่าคนที่เคยใช้ภาษาเหล่านั้นจะอาศัยอยู่ห่างไกลกัน ก็ยังมีความคล้ายกันจนพอจะจับเป็นกลุ่ม ๆ ได้อีก ถ้าจะเทียบภาษาปัจจุบันเป็นภาษารุ่นลูก และภาษาอย่างละติน กรีกโบราณ ภาษาเปอร์เซียโบราณ และสันสกฤตแบบพระเวท เป็นภาษารุ่นพ่อ นักภาษาศาสตร์พบว่า ภาษารุ่นพ่อที่ไม่มีใครใช้พูดกันในชีวิตประจำวันแล้ว ก็ยังมีความคล้ายกันเองอีก ซึ่งบ่งว่าภาษารุ่นพ่อเหล่านี้น่าจะมีพ่อร่วมกันอีกคือมีปู่คนเดียวกัน และด้วยความที่ภาษาปู่นี้เป็นปู่ของภาษาเกือบทั้งหมดที่ใช้ในอังกฤษ ไล่วามาถึงยุโรป เปอร์เซีย และอินเดีย จะมียกเว้นอยู่ก็ไม่กี่ภาษา เช่น ภาษาบาสก์ (Basque) ที่พูดในสเปน, ภาษาตระกูลยูเรลิก (Uralic) ได้แก่ ภาษาของเอสโตเนีย ฟินแลนด์ และฮังการี และภาษาอื่น ๆ อีกเล็กน้อย ด้วยความที่ลูกหลานของภาษาปู่นี้ครอบคลุมไปทั่วยุโรป เปอร์เซีย และอินเดีย ภาษานี้จึงถูกเรียกว่า ภาษาอินโดยูโรเปียน (Indo-European) หรือโปรโตอินโดยูโรเปียน (Proto-Indo-European หรือนิยมย่อสั้น ๆ ว่า PIE) ภาษา PIE นี้เชื่อว่าเป็นภาษาที่ใช้กันเมื่อประมาณห้าพันถึงหกพันปีที่แล้ว นักวิชาการบางคนเชื่อว่าอาจจะเก่ากว่านั้นเสียด้วยซ้ำ คือใช้กันประมาณแปดพันปีที่แล้ว แต่เราคงจะไม่ลงไปคุยในรายละเอียดส่วนที่เขาเถียงกันอยู่นี้ครับ แต่คำถามสำคัญที่เราสนใจในบทนี้คือ เรารู้อย่างไรว่ามนุษย์เมื่อห้าพันหรือหกพันปีที่แล้วเขาพูดกันยังไง? ถ้าภาษา PIE มีภาษาเขียนเราก็อาจจะหาวิธีแกะการออกเสียงได้ แต่นี่พวกเขาไม่มีภาษาเขียน มีแต่เพียงลมปากที่ออกมาแล้วสลายไปกับสายลม

คำถามที่สองคือ เราพอจะบอกได้ไหมว่าคนที่ใช้ภาษานี้เป็นใคร? อยู่ที่ไหน?

เรามาริมจากคำตอบของคำถามที่สองกันก่อนครับ

คำตอบของคำถามว่า คนที่ใช้ภาษา PIE เป็นใครมาจากไหน ส่วนหนึ่งก็มาจากภาษาที่พวกเขาใช้กันนั้นแหละครับ โดยเราดูว่า ภาษาที่พวกเขาใช้นั้นมีคำว่าอะไรอยู่บ้าง เช่น ภาษา PIE ไม่มีคำว่า ทะเล ทำให้เชื่อว่าเขาอยู่ในดินแดนที่ไม่ติดทะเล ไม่มีคำว่า ต้นโอ๊ค ซึ่งบอกว่าพวกเขาไม่ได้อยู่แถวยุโรป ไม่มีคำว่า องุ่น บอกได้ว่าพวกเขาไม่น่าจะอยู่แถวเมดิเตอร์เรเนียน ไม่มีคำว่า ต้นปาล์ม แสดงว่าไม่ได้อยู่แถวที่มีต้นปาล์ม พวกเขามีคำว่า หิมะ แสดงว่าพวกเขาอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีหิมะตก มีคำว่า หมาป่า แสดงว่าถิ่นที่อยู่ของเขามีหมาป่าอาศัยอยู่ คำเหล่านี้พอจะใช้เป็น คำใบ้ให้รู้ว่าถิ่นที่อยู่ของพวกเขาน่าจะตรงกับบริเวณไหน เป็นต้น นอกจากนี้คำศัพท์ของพวกเขายังมีคำที่หมายถึงการฝังศพ ทำให้รู้ว่าวัฒนธรรมของพวกเข่าฝังศพไม่ใช่เผาศพ มีคำว่า ม้า และมีคำว่า ล้อ แสดงว่าวัฒนธรรมของเขามีการใช้ล้อและอาจจะใช้ม้าในการลากพาหนะที่มีล้อ เป็นต้น จากนั้นนักภาษาศาสตร์ นักโบราณคดี นักชีววิทยา ฯลฯ ก็ทำงานร่วมกัน เพื่อชี้จุดไปว่า บริเวณที่น่าจะเป็นถิ่นกำเนิดของภาษา PIE นั้นอยู่ที่ไหน

ปัจจุบันนี้นักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่า คนที่ใช้ภาษาและ วัฒนธรรม PIE นี้ น่าจะตรงกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เรารู้จักในชื่อ มนุษย์วัฒนธรรมเคอร์แกน (Kurgan) ซึ่งคนเหล่านี้เคยอาศัยอยู่ในบริเวณซึ่งเป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ไพศาลทางตอนเหนือของ ทะเลดำ (Black Sea) ทางตอนใต้ของรัสเซีย (แถว ๆ ยูเครน และคาซัคสถานในปัจจุบัน) เมื่อห้าพันถึงหกพันปีที่แล้ว

อย่างไรก็ตามก็มีนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นต่างไป คือ เชื่อว่ามนุษย์ที่ใช้ภาษา PIE น่าจะมีกำเนิดแถวตุรกีในปัจจุบัน และอาจจะไม่ได้มีชีวิตอยู่แค่ห้าพันถึงหกพันปี แต่มีชีวิตอยู่เมื่อ ประมาณแปดพันปีที่แล้ว ส่วนรายละเอียดจะเป็นอย่างไร ทำให้มีทฤษฎีที่ต่างกันเช่นนี้ มันมีรายละเอียดค่อนข้างมากและ ซับซ้อนเกินกว่าที่ผมจะเล่าได้ ดังนั้นขอหนีเรื่องยากกลับมาที่



RUSSIA

EUROPE

UKRAINE

BLACK SEA

ANATOLIA

MEDITERRANEAN SEA

คำถามแรกกันดีกว่าครับ เรารู้ได้อย่างไรว่าภาษาของคนกว่าห้าพันปีที่แล้วเป็นอย่างไรทั้ง ๆ ที่เขาไม่มีวัฒนธรรมการเขียน?

คำตอบสั้น ๆ คือ ใช้วิธีแกะรอยจากปัจจุบันกลับไปหาอดีตครับ เพื่อให้พอเห็นภาพ เราลองมาดูตัวอย่างคลาสสิกกันเลยดีกว่าครับ

คำว่า ลูกสะใภ้

ภาษาสันสกฤตแบบพระเวท snusa (สะนุสา)

ภาษารัสเซีย snokha (สะโนก-คาร์ท / ห์ ที่ใส่นี้คือ ให้พ่น

ลมเบา ๆ จากลำคอออกมาหลังเสียง “คา”)

ภาษาอังกฤษโบราณ snoru (สะโนรุ)

ภาษาละติน nurus (นุรุส)

ภาษากรีกโบราณ nuos (นูออส)

ภาษาแอลเบเนีย (Albanian) nuse (นูเสะ)

ภาษาอาร์เมเนีย (Armenian) nu (นู)

สำหรับสองภาษาสุดท้ายคือ ภาษาแอลเบเนียและภาษาอาร์เมเนียนั้น มีความแปลกนิดหนึ่งคือ ทั้งสองคำนี้ไม่ได้แปลว่าลูกสะใภ้ แต่หมายถึงเจ้าสาว ที่ความหมายเปลี่ยนไปเช่นนี้เป็นเพราะในวัฒนธรรมอินโดยูโรเปียนจะเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับบ้านฝ่ายชายเป็นหลัก ส่วนใหญ่เมื่อแต่งงานแล้ว เจ้าสาวจะย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านผู้ชาย ดังนั้นความหมายของลูกสะใภ้กับเจ้าสาวจึงไม่ต่างกันมาก

ถ้าเทียบคำทั้งเจ็ดนี้ว่าเป็นลูก เมื่อมองที่คำทั้งเจ็ดนี้ เราพอจะเดาได้ว่าอาจจะมีลูกบางคนหน้าเหมือนพ่อมากหน่อย บางคนเหมือนพ่อน้อยหน่อย แต่คงไม่มีลูกคนไหนที่หน้าเหมือนพ่อเป๊ะ คำทั้งเจ็ดนี้เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งต้นมาจากพ่อ ในคำทั้งเจ็ดนี้จะเห็นว่ามีสามคำที่เสียงแรกออกเสียงทำนองว่า sn หรือ สะโน ได้แก่ สะนุสา สะโนก-คาร์ท และสะโนรุ ส่วนอีก

สื่คำจะออกเสียงว่า นู ได้แก่ นูรุส นูออส นูเสะ และนู แม้ว่าจำนวนลูกที่หน้าตาแบบ “นู” จะมีมากกว่าหน้าตาแบบ “สะโน” แต่นักภาษาศาสตร์รู้ (มาจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคำอื่น ๆ ในหลายภาษา) ว่า ปกติคำว่า “สะโน มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงเป็น โน หรือ นู” มากกว่าที่ “นู จะเปลี่ยนเป็น สะโน หรือ สะนู” พูดย่าง ๆ คือ เสียง s มีแนวโน้มจะตกหายไป เพราะปากมักขี้เกียจที่จะออกเสียงมากกว่าจะเพิ่มเสียง ตัวอย่างที่เราคุ้นเคยกว่า ได้แก่ คำว่า พฤษสบัติ “พระหัตสะบอดี มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น พระหัตสะบอดี” มากกว่าที่ “พระหัตสะบอดี จะเปลี่ยนเป็น พระหัตสะบอดี” “บอกตรง ๆ มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น บ่องตง” มากกว่าที่ “บ่องตง จะเปลี่ยนเป็น บอกตรง ๆ” ดังนั้น คำพ่อน่าจะเริ่มต้นด้วยเสียงสะโน มากกว่าโนหรือนู

มาถึงเสียงหรือพยางค์ที่สอง คำทั้งเจ็ดจะมีเสียงอยู่สองแบบ คือ ไม่นู ก็โน คำถามคือ ควรจะเป็นเสียงไหน?

นักภาษาศาสตร์รู้จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภาษาต่าง ๆ ว่า เสียงอู หรือ u มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นเสียงโอ หรือ o เราจะลองดูก็ได้ครับ ถ้าเราพูดคำว่า อูจาด เร็ว ๆ ซ้ำ ๆ พอปากเริ่มเมื่อย (กล้ามเนื้อหมดแรง) เสียงที่ออกมาจะมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น โอจาด เหตุผลที่สองมาจากการศึกษาจากภาษาตระกูลอินโดยูโรเปียนที่เรามีหลักฐานแน่ชัด ยกตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษเรามีหลักฐานชัดว่า ในอดีตมีคำหลายคำที่เคยออกเสียงเป็นอู แต่ต่อมาเพี้ยนเป็นเสียงโอ เหตุผลที่สามคือ เมื่อนับจำนวนแล้ว เสียงนูมีมากกว่า คือมีด้วยกันห้าคำ ในขณะที่เสียงโนมีแค่สองคำ เหมือนดูหน้าลูกเจ็ดคน ถ้าห้าคนมีหน้าคล้ายกัน อีกสองคนต่างไป ถ้าให้เดาก็คงต้องเดาว่าพ่อน่าจะหน้าตาเหมือนลูกห้าคน จากเหตุผลทั้งหมดเราก็ได้ข้อสรุปว่า เสียงหรือพยางค์ที่สองของคำพ่อนหรือคำในภาษา PIE น่าจะเป็นนู

ถึงตอนนี้เราก็ได้ว่า คำว่าลูกสะใภ้ในภาษาพ่อหรือภาษา PIE น่าจะเป็น snu...

เสียงหรือพยางค์ที่สาม มีเสียง s สองคำด้วยกันคือ snusa และ nuse เสียง r สองคำคือ snoru และ nurus ส่วนภาษารัสเซียแปลกสุดคือ เสียง kh (ออกเสียง คาคห์ แบบเสียงสั้นที่มีลมพ่นออกมาจากลำคอด้วย) แต่ด้วยความที่นักภาษาศาสตร์รู้มาก่อน (อีกแล้ว) ว่า เสียงคาคห์ หรือ kh แบบนี้ มักจะเป็นเสียงที่เพี้ยนมาจากคำที่เคยมีเสียง s มาก่อน ทำให้เสียง kh ในภาษารัสเซียนี้บ่งให้รู้ว่า ในภาษารัสเซีย เสียงที่สามนี้ควรจะเป็นเสียง s เช่นเดียวกันนักภาษาศาสตร์ก็รู้มาก่อนว่า ในภาษาละตินถ้าเสียง r อยู่ระหว่างเสียงสระเช่นนี้ จะบ่งว่าคำนี้เคยมีเสียง s มาก่อน สำหรับภาษากรีก (nuos) และอาร์เมเนีย (nu) นักภาษาศาสตร์รู้ (จากการศึกษาคำอื่น ๆ) ว่า สองภาษานี้ถ้า s อยู่ระหว่างเสียงสระ สุดท้ายเสียง s จะหายไป โดยสรุปทั้งหมดนี้ บ่งให้เห็นว่า เสียงหรือพยางค์ที่สามในคำเหล่านี้จะเป็นเสียง s แล้วตามด้วยสระ

ถึงตอนนี้เราก็ได้ว่า คำว่าลูกสะใภ้ในภาษาพ่อหรือภาษา PIE น่าจะเป็น snus... แล้วตามด้วยสระ

พอมาถึงเสียงสุดท้าย นักภาษาศาสตร์ก็รู้ว่าในภาษาตระกูลอินโดยูโรเปียนทั้งหลายนั้น ส่วนใหญ่ถ้าเป็นคำที่หมายถึงเพศหญิง เสียงลงท้ายมักจะเป็นสระอะหรืออา เช่น snusa, snukha แต่ถ้าเป็นคำที่เกี่ยวกับเพศชายมักจะลงท้ายด้วยเสียงโอ หรืออู เช่น nurus, nuos และ nu ในที่นี้ลูกสะใภ้ก็ควรจะเป็นเพศหญิงใช่ไหมครับ ดังนั้นเสียงท้ายก็ควรจะเป็นเสียงสระอา นั่นคือเป็นคำว่า snusa (สะนูสา) ใช่ไหมครับ?

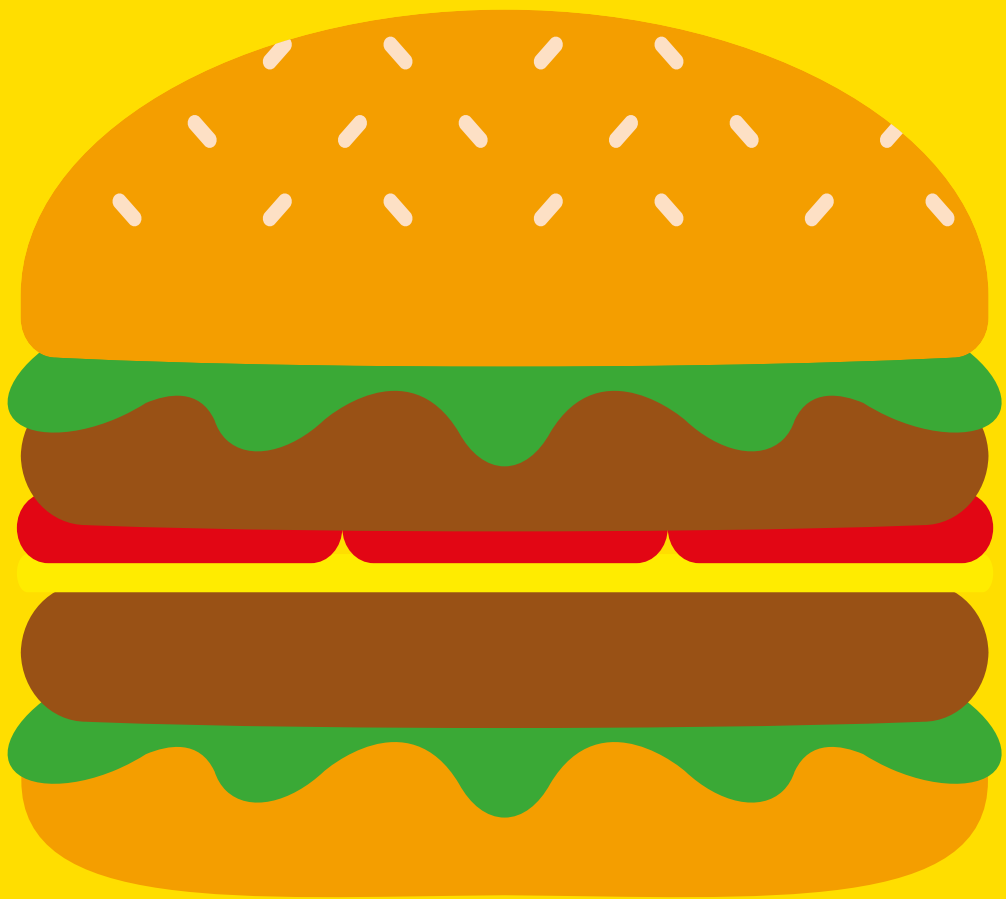
ไม่ใช่ครับ ปัญหามันอยู่ที่ว่า ถ้าคำที่เกี่ยวกับเพศหญิงมักจะลงท้ายด้วยเสียงสระอะ สระอา แล้วทำไมคำในภาษาละติน กรีก โบราณ และภาษาอาร์เมเนีย ตั้งสามภาษาจึงลงท้ายด้วยเสียงที่

บ่งถึงความเป็นเพศชาย ถ้าแค่ภาษาเดียวอาจจะไม่น่าสงสัย แต่ถ้าตั้งสามภาษามันน่าจะมีคำอธิบาย ซึ่งคำอธิบายที่น่าจะเป็นไปได้คือ คำนี้ในภาษาพ่อหรือภาษา PIE จริง ๆ ลงท้ายด้วยเสียงที่เป็นผู้ชาย ทำให้คำในสามภาษานี้ยังคงลงท้ายด้วยเสียงที่ฟังเป็นเพศชาย และที่อีกสามภาษาเปลี่ยนเป็นเพศหญิง เกิดขึ้นเพราะเมื่อลูกหลานที่แยกเป็นภาษานั้นใช้ไปนานขึ้นก็รู้สึกว่าการลงท้ายด้วยเสียงโอ หรืออู ในคำที่เกี่ยวกับเพศหญิงมันฟังดูขัด ๆ ฟังแล้วไม่ตรงเพศ คนที่พูดภาษานั้นจึงอาจจะค่อย ๆ เปลี่ยนกันไปเอง จนกลายเป็นเสียงอะหรืออาในที่สุด

ด้วยเหตุผลคร่าว ๆ ที่ว่านี้ (จริง ๆ มีรายละเอียดที่ซับซ้อนมากกว่านี้ครับ แต่เชื่อว่าเท่านี้ น่าจะพอเห็นภาพ) สุดท้ายคำว่า ลูกสะใภ้ในภาษา PIE จึงถูกสร้างขึ้นว่า snusos (สะนูโสส) แล้วด้วยความที่คำนี้ถูกสร้างขึ้นมา ไม่ใช่คำที่เรามีหลักฐานอยู่จริง ๆ นักภาษาศาสตร์จึงใส่เครื่องหมาย * ไว้ด้านหน้าเพื่อบ่งให้รู้ว่าคำนี้ถูกสร้างขึ้นมา เกิดเป็นคำว่า *snusos

วิธีการสร้างคำขึ้นมาใหม่จากคำศัพท์ที่เรารู้จักเช่นนี้มีชื่อเรียกว่า comparative reconstruction (สร้างขึ้นใหม่จากการเปรียบเทียบ) ข้อสังเกตหนึ่งที่ผมอยากจะเน้นให้เห็นจากการเล่ามาทั้งหมดนี้คือ คำเหล่านี้ในภาษา PIE เป็นคำที่สร้างขึ้นมาจาก “ความน่าจะเป็น” ดังนั้นเมื่อมีการค้นพบหลักฐานใหม่ ๆ ขึ้นมา คำที่สร้างขึ้นเหล่านี้ก็อาจจะเปลี่ยนได้ นอกจากนี้มีหลายครั้งที่คำใบ้ที่มีอาจจะไม่มากเพียงพอ นักวิชาการจึงวิเคราะห์ได้ คำที่แตกต่างกันออกมา และยังมีอีกหลายคำที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้

พอจะเข้าใจกันคร่าว ๆ แล้วนะครับว่า เราศึกษาคำศัพท์โบราณที่ไม่มีใครพูดและไม่มีภาษาเขียนได้อย่างไร ตอนนี่เราก็คงพร้อมกันแล้วที่จะไปหาคำตอบว่า ทำไมแฮมเบอร์เกอร์ จึงไม่มีแฮม?



03

ทำไมแฮมเบอร์เกอร์จึงไม่มีแฮม

มาถึงยุคปัจจุบัน เมื่อพูดถึงแฮมเบอร์เกอร์ เชื่อว่าคนไทยส่วนใหญ่ก็คงจะรู้จักดีว่าอาหารของชาวอเมริกันชนิดนี้มีหน้าตาเป็นอย่างไร แล้วเคยสงสัยไหมครับว่า ชื่อ “แฮม” เบอร์เกอร์ทั้งที แต่ทำไมเราไม่ยกจะเคยเห็นเบอร์เกอร์ใส่ “หมูแฮม” เลย? เรามีเบอร์เกอร์หมู แต่เราก็เรียกว่าเบอร์เกอร์หมู เบอร์เกอร์ปลาเราก็มี เบอร์เกอร์ไก่ก็มี แล้วทำไมสั่งแฮมเบอร์เกอร์กลับได้ใส่เนื้อมัดแทนที่จะเป็นหมูแฮม? จะตอบคำถามนี้ได้เราต้องรู้ว่า คำว่าแฮมเบอร์เกอร์มีที่มาจากไหน?

เรื่องราวเริ่มต้นขึ้นประมาณต้นศตวรรษที่ 18 ครับ แต่เอาเข้าจริง ๆ แล้วก็ไม่มีใครรู้แน่ชัดหรอกครับว่าสูตรอาหารชนิดนี้เริ่มต้นขึ้นครั้งแรกได้อย่างไร มีเรื่องเล่าที่มาของแฮมเบอร์เกอร์อยู่มากมาย อย่างไรก็ตาม เรารู้ว่าชาวเยอรมันในช่วงต้น ๆ ของศตวรรษที่ 18 เขามีอาหารอย่างหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นที่มาของแฮมเบอร์เกอร์ อาหารที่ว่านี้จะนำเนื้อวัวส่วนที่ราคาถูก เหนียว เคี้ยวยาก ไม่เหมาะจะกินแบบสเต็ก มาสับเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำไปทอด อาจจะผสมเครื่องเทศหรือเกลือเพื่อปรุงรสลงไปนิดหน่อย จากนั้นก็นำเนื้อสับนี้มาปั้นเป็นแผ่น ๆ หนา ๆ กลม ๆ ก่อนจะนำไปย่าง ทอด หรือรมควัน ได้เป็นสเต็กเนื้อสับออกมา

พอจะเดาได้ไม่ยากใช่ไหมครับว่า ทำไมเนื้อมัดชนิดนี้จึงแพร่ไปยังประเทศอื่น ๆ ได้ง่าย เหตุผลแรกคือ ทำง่าย เห็นครั้งแรกก็พอจะทำตามได้แล้ว เหตุผลที่สองคือ ไม่ว่าจะ

05

BURG แปลว่าอะไร? และเกี่ยวข้องกับ คำว่า บุรี หรือไม?

พูดถึงคำว่า burg ในชื่อเมืองต่าง ๆ เช่น Hamburg (ฮัมบวร์ก), Edinburgh (เอดิินบระ) ผมเชื่อว่าน่าจะมีบางท่านเคย นึกเอะใจว่า คำว่า burg ที่ต่อท้ายชื่อเมืองต่าง ๆ มากมายคำนี้ ฟังไปแล้วก็คล้าย ๆ กับคำว่า บุรี หรือบุรี ที่แปลว่า เมือง เช่น สระบุรี ปราจีนบุรี บุรีรัมย์ หรือสิงห์บุรี คำถามที่น่าสนใจคือ คำสองคำนี้เกี่ยวข้องกันหรือไม่? มีรากศัพท์มาจากที่เดียวกัน หรือไม?

คำตอบสั้น ๆ เลยคือ ไม่ใช่ครับ เสียงทั้งสองนี้มาพ้องกัน โดยบังเอิญ อย่างไรก็ตามสองคำนี้มีที่มาใกล้เคียงกันและน่า สนใจมาก ส่วนจะใกล้เคียงกันอย่างไรนั้น เราลองมาดูกันทีละคำ ดีกว่าครับ เริ่มจากคำว่า burg กันก่อน

คำว่า burg คำนี้ในภาษาอังกฤษจะมีความหมายว่า เมือง มีที่มาจากภาษาในตระกูลเยอรมันโบราณว่า burh (เบอร์ห์ แล้วมี เสียงพ่นลม ฮ่อ ต่อท้าย) ซึ่งหมายถึง เมืองที่มีกำแพงล้อมรอบ หรือป้อมปราการ ซึ่งมีรากมาจากคำในภาษา PIE ว่า *b^herg^h ซึ่งหมายถึง เนินเขา หรือบริเวณที่ยกสูงกว่าบริเวณอื่น สำหรับ ตัวอักษร h เล็ก ๆ ที่เห็นนั้น ไม่ใช่เสียง เอช ในแบบภาษาอังกฤษนะครับ แต่เป็นวิธีการออกเสียงแบบหนึ่งที่ไม่มีการรู้ ว่าเสียงจริง ๆ เป็นอย่างไร รู้แค่ที่เสียงน่าจะมาจากส่วนเล็ก ๆ ใน ลำคอ เหมือนการพ่นลม เฮอะ ฮ่อ (ทำนองนั้น) ออกมา แล้ว

การพ่นลมนี้จะมีผลให้เสียงสระที่ตามออกมามีเสียงเปลี่ยนไป นักภาษาศาสตร์เรียกเสียงนี้ว่า laryngeal (ลา-ริง-เจี้ยว)

กลับมาที่ความหมายของคำว่า *b^herg^h ซึ่งเดิมแปลว่า เนินเขา จะเข้าใจวิวัฒนาการของคำนี้ลองหลับตาแล้วนึกภาพตามผม นะครับ (เดี๋ยวครับ ลืมตาอ่านให้จบก่อนแล้วค่อยหลับตาน่าจะ ดีกว่าครับ) ในสมัยโบราณผู้คนในโลกยังมีไม่มากนัก จึงมีที่ โโล่งกว้างและยังมีที่ดินซึ่งไม่มีใครไปจับจองอยู่มาก (ส่วนใหญ่เพราะ ทำการเกษตรยาก) สมมติเราเป็นจักรพรรดิแล้วเราต้องการให้ สร้างป้อมปราการเพื่อป้องกันข้าศึก เราจะสร้างที่ไหน? เราก็คง จะหาเนินเขาสูง ๆ ในบริเวณที่โล่งกว้าง แล้วสร้างป้อมปราการ สูง ๆ ไว้บนนั้นเพื่อจะเห็นได้ไกลและรอบด้าน (ถ้านึกไม่ออก ลองนึกถึงป้อมปราการหรือปราสาทใน *The Lord of the Rings* หรือ *Game of Thrones* ดูก็ได้ครับ) เมื่อมีป้อมปราการก็ต้องมี ทหารอาศัยอยู่ ทหารอาจจะพาครอบครัวมาอยู่ด้วย เมื่อมีคน ก็ต้องมีแหล่งน้ำ มีที่ทำกิน มีที่หลับนอน เกิดเป็นเหมือนหมู่บ้าน ย่อม ๆ และเพื่อให้หมู่บ้านปลอดภัย เราก็ตองสร้างรั้วป้องกัน ล้อมรอบ เมื่อมีทหาร มีคน ชาวบ้านแถบนั้นก็เอาสินค้า ของสด ผลไม้ ของป่ามาขาย (มักทำนอกกำแพงของป้อม) สุดท้าย เกิดเป็นชุมชน เป็นตลาด ต่อมาเกิดเป็นเมืองขึ้น จึงไม่น่าแปลกใจว่า ทำไมคำศัพท์ที่แปลว่า เนินเขา ที่สูง จึงถูกวิวัฒนาการไปมี ความหมายว่า ป้อมปราการ ปราสาท และเมืองในที่สุด

คำว่า burg นี้ยังตรงกับคำว่า borough (โบโร) ที่หมายถึง เขตการปกครอง ตัวอย่างของ borough ดัง ๆ ก็เช่น เมือง New York เป็นรัฐที่มีเขตการปกครอง (borough) อยู่ 5 เขตด้วยกัน ได้แก่ เกาะ Manhattan, the Bronx (เดอะ บรองซ์), Brooklyn (บรูคลิน), Queens (ควีนส์) และ Staten Island (สเตตัน ไอส์แลนด์)



06

ปราสาทและการตอน

พูดถึงคำว่า castle (แคสเซลล์) เชื่อว่าคนส่วนใหญ่จะนึกถึงปราสาท อาจจะเป็นปราสาทในเทพนิยายอย่างปราสาทซินเดอเรลล่า ในขณะที่เดียวกันถ้าเราดูภาษาอังกฤษคำอื่น ๆ ที่สะกดคล้าย ๆ กัน เช่น caste (คาสต์) ที่แปลว่า วรรณะ castus (แคสตุส) ที่แปลว่า ปราศจากมลทิน พรหมจรรย์ บริสุทธิ์ เราอาจจะสงสัยว่าคำที่มีหน้าตาคล้ายกันเช่นนี้ ทำไมจึงมีความหมายที่ต่างกันสุดโต่งไปได้ แต่ถ้าเราย้อนเวลากลับไปดูว่าคำศัพท์เหล่านี้มีที่มาอย่างไร เราก็จะเห็นว่าทำไมคำที่ความหมายต่างกันสุดขั้วนี้จึงมีรากร่วมกันได้ และไม่เพียงเท่านั้น คำว่า castle ที่หมายถึงปราสาทนี้ยังมีรากร่วมกับคำว่า chateau (ชาโตว์) ที่แปลว่า ปราสาทหรือไร่รุ่ง chaste (เชสต์) ที่แปลว่า ไร้มลทิน บริสุทธิ์ พรหมจรรย์ และ incest (อินเซสต์) ที่แปลว่า เพศสัมพันธ์ระหว่างญาติสนิทอีกด้วย

เรามาเริ่มที่คำว่า castle กันก่อนเลย คำนี้มีที่มาจากคำว่า castus (คาสตุส) ในภาษาละตินที่แปลว่า ตัดขาด คำถามแรกจึงเป็นว่า จากคำที่แปลว่า “ตัด” กลายมาเป็นคำว่า ป้อมปราการ แล้วกลายเป็นคำว่า ปราสาท ได้อย่างไร?

กลับมาเริ่มที่การหลับตาแล้วนึกภาพกันอีกรอบนะครับ (จะไม่หลับตาก็ได้นะครับ เพราะจริง ๆ แล้วก็คือภาพเดียวกับในบทที่แล้ว) สมมติว่าเราอยากจะสร้างค่ายทหารหรือป้อมปราการขึ้นสักแห่ง เราจะเลือกพื้นที่ซึ่งมีลักษณะแบบใด? คำตอบก็คือ

เราอยากจะเลือกที่ตั้งซึ่งเป็นที่โล่งแจ้ง ถ้ามีเนินสูงได้จะยิ่งดี เพราะพื้นที่แบบนี้จะทำให้เรามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล กองทัพของโรมันเองก็คิดเช่นเดียวกับเราครับ แต่กองทัพของโรมันนอกเหนือไปจากการเลือกตำแหน่งตั้งค่ายทหารที่ดีแล้ว กองทัพโรมันยังมีวิธีตั้งค่ายที่เรียกว่าเป็นระบบระเบียบแบบจัดเต็มมาก คือจะไม่ใช่แค่ปักหลักแล้วกางเต็นท์กันเฉย ๆ แต่จะมีการขุดสนามเพลาะล้อมรอบ มีการตั้งกำแพงหรือล้อมรั้วรอบค่ายที่ปัก ทำให้บริเวณที่ตั้งค่ายทหารนั้นตัดขาดออกไปจากพื้นที่โดยรอบ ค่ายทหารเช่นนี้ชาวโรมันจะเรียกว่า castra (คาสตรา) หรือ castellum (คาสเทลลุ่ม) มาจากการที่ป้อมปราการนี้ตัดขาดจากบริเวณโดยรอบ หลายครั้งที่บริเวณตั้งค่ายทหารเกิดเป็นชุมชนขึ้น มีคนเข้ามาค้าขาย เกิดเป็นตลาด เกิดเป็นเมืองขึ้นมา ชื่อของเมืองเหล่านี้จึงมีคำต่อท้ายที่มาจากคำว่า castra ได้แก่ คำว่า caster (คาสเตอร์) cester (เคสเตอร์) หรือ chester (เชสเตอร์) ซึ่งทุกคำมีความหมายว่าค่ายทหาร เช่น เมือง Lancaster (แลงคาสเตอร์) เมือง Gloucester (กลอสเตอร์) และเมือง Manchester (จะแมนฯ ยูหรือแมนฯ ชิ เลือกเอาตามความพอใจเลยครับ)

จากคำว่า castellum ในภาษาละติน เมื่อถูกวิวัฒนาการต่อเป็นคำว่า chastele (ชาส์เตล) แล้วก็เปลี่ยนเป็น château (ชาโตว์) ในภาษาฝรั่งเศสที่แปลว่า ปราสาทหรือคฤหาสน์ขนาดใหญ่ ต่อมาในปี ค.ศ. 1739 ภาษาอังกฤษก็ยืมคำนี้มาใช้บ้าง คำว่า chateau ที่ใช้ในภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษนี้จะหมายถึงปราสาทหรือคฤหาสน์ที่สวยงามหรูหราโดยไม่มีกลิ่นอายของค่ายทหารหรือป้อมปราการหลงเหลืออยู่เลย และด้วยความที่ชาโตว์ของขุนนางเหล่านี้มักจะมีสวนองุ่นและโรงบ่มไวน์ของตัวเอง เมื่อจะบอกว่าไวน์มาจากที่ไหน ก็จะบอกว่ามาจากไร่องุ่นของปราสาทหรือชาโตว์ไหน ต่อมาเมื่อชนชั้นกลางเพิ่มมากขึ้น ปราสาทเริ่มมีความ

08

ZEUS, พ่อ และ CASTOR OIL



Leda and the Swan by Peter Paul Rubens

เรื่องราวของเราในบทนี้เริ่มต้นขึ้นมาจากการที่มหาเทพซุส หรือเซอุส (Zeus) ของกรีกเกิดไปหลงรักสาวสวยคนหนึ่งที่มีชื่อว่า ลีดา (Leda) ครั้น ปัญหาคือ พระนางลีดาไม่ใช่หญิงสาวโสด แต่เป็นถึงพระราชินีของกษัตริย์อินเดเรียส (Tyndareus) แห่ง นครรัฐสปาร์ตา (นครรัฐแห่งหนึ่งของชาวกรีกโบราณ)

ตามตำนานกล่าวว่า เทพเจ้าซุสจำแลงแปลงร่างเป็นหงส์ เพื่อแอบไปร่วมรักกับ (หรือข่มขืน) พระราชินีลีดา และบังเอิญ ในคืนเดียวกันนั้นพระราชินีลีดาก็ยังร่วมรักกับกษัตริย์อินเดเรียส

พระสวามีอีกด้วย และเพราะเหตุการณ์พิสดารคืบนั้น ทำให้พระราชินีลีดาคลอดไปออกมาสองใบ ใบหนึ่งฟักออกมาเป็นลูกชื่อไคลธึมเนสตรา (Clytemnestra) กับเฮเลน (Helen ซึ่งก็คือเฮเลนแห่งเมืองทรอยที่ปารีสไปลักพาตัวมาจนเกิดเป็นสงครามเมืองทรอย) ใบอีกใบฟักออกมาเป็นชายหนุ่มชื่อ คาสเตอร์ (Castor) และพอลลักซ์ (Pollux) จริง ๆ แล้วใครเกิดจากไข่ใบไหนใครเป็นลูกของใครมีหลายเวอร์ชันที่เล่าต่างกัน ขอเลือกเล่าแค่เวอร์ชันนี้ก็แล้วกันนะครับ ด้วยเหตุผลที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยวิทยาศาสตร์การแพทย์ปัจจุบัน (ในอนาคตก็คงจะอธิบายไม่ได้) ปรากฏว่าเฮเลนและพอลลักซ์เป็นลูกของซุส ส่วนคาสเตอร์และไคลธึมเนสตราเป็นลูกของกษัตริย์อินเดเรียส

ใครจะเป็นลูกใคร ใครจะเป็นแฝดใครนั้นไม่ใช่ประเด็นใหญ่ครับ เพราะยังไงทุกเวอร์ชันคาสเตอร์และพอลลักซ์ก็ถือว่าเป็นคู่แฝดที่สนิทกันมาก ไปไหนด้วยกันตลอด แต่แล้ววันหนึ่งมีเหตุให้คาสเตอร์ซึ่งเป็นลูกของกษัตริย์อินเดเรียสซึ่งเป็นมนุษย์ถูกฆ่าตาย ด้วยความที่พอลลักซ์เป็นครึ่งมนุษย์ครึ่งเทพเจ้า (demigod) เขาจึงเป็นอมตะ พอลลักซ์ผู้นองหนไม่ได้ที่เขาจะต้องถูกแยกจากพี่ชายฝาแฝดสุดที่รัก แต่ครั้งจะตายตามแฝดผู้พี่เพื่อจะได้ไปอยู่ในโลกใต้พิภพของเทพเจ้าเฮดีส (Hades) ด้วยกันก็ทำไม่ได้ พอลลักซ์จึงวิงวอนขอมหาเทพซุสผู้เป็นพ่อ ขอได้โปรดให้เขาได้ตายไปอยู่ร่วมกับพี่ชายในโลกใต้พิภพของเทพเจ้าเฮดีส มหาเทพซุสเห็นใจลูกชายจึงตอบสนองต่อคำขอนั้น แต่แทนที่จะให้พอลลักซ์ตายไปอยู่ในโลกใต้พิภพ ท่านมหาเทพก็จัดให้ทั้งคู่ขึ้นไปอาศัยอยู่ด้วยกันบนท้องฟ้าเป็นกลุ่มดาวคนคู่ (Gemini - เจมีไน) สัญลักษณ์ประจำจักรราศีเมถุน [แถมนิดหนึ่งคำว่า Zodiac (โซดิแอค) ที่แปลว่าจักรราศี ฟังดูคล้ายคำว่า zoo ที่แปลว่าสวนสัตว์ไหมครับ ทั้งสองคำมีรากศัพท์ร่วมกันครับ ซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจเพราะจักรราศีเองก็เหมือนสวนสัตว์ที่เต็ม

ไปด้วยสิ่งสารพัดต่าง ๆ]

ก็พอจะรู้จักกับเทพเจ้า Castor กันแล้วนะครับ คราวนี้เราก็จะมาดูกันว่า ทำไมน้ำมันละหุ่งที่สกัดจากต้นละหุ่งจึงมีชื่อว่า castor oil? ทำไมตัวบีเวอร์ที่ชอบแทะต้นไม้จนล้มจึงมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Castor?

ทั้งหมดเริ่มต้นมาจากการที่ชาวกรีกโบราณเรียกตัวบีเวอร์ว่า kastor (คาสเตอร์) ครับ และเพราะชาวกรีกเรียกเช่นนี้ ชาวโรมันจึงเรียกตามว่า castor แต่ถ้าถามเหตุผลว่าทำไมชาวกรีกโบราณจึงเรียกตัวบีเวอร์ว่า castor นั้น คำตอบไม่ชัดเจน (อีกแล้ว) คำอธิบายแรกนั้นสั้น ๆ ตรงไปตรงมาคือ เพราะตัวบีเวอร์มีฟันหน้าเป็นฟันตัดที่แหลมคม ในแง่นี้ชื่อ kastor ของตัวบีเวอร์ก็อาจจะมาจากรากศัพท์ในภาษา PIE ว่า *kas ซึ่งคำว่า *kas นี้ยังเป็นที่มาของคำว่า castra (คาสตรา) ที่แปลว่า ตัด ในภาษาละติน และ kastor ที่แปลว่า ตัวบีเวอร์ ในภาษากรีกโบราณ สำหรับคำอธิบายที่สองนั้นเชื่อว่าชื่อ kastor มาจากการที่ชาวกรีกโบราณเชื่อว่าเทพ Castor เป็นเทพอุปถัมภ์เกี่ยวกับการบำบัดรักษาโรค แล้วด้วยความที่ตัวบีเวอร์มีต่อมผลิตน้ำมันใกล้ ๆ อวัยวะข้างละต่อม ซึ่งน้ำมันจากต่อมนี้สามารถนำไปใช้เป็นยาบำบัดรักษาโรคได้สารพัด ไม่ว่าจะเป็นปวดหัว เป็นไข้ ลมชัก และใช้เป็นยาระบาย ชาวกรีกจึงเรียกสัตว์ที่ผลิตน้ำมันบำบัดมหัศจรรย์นี้ว่า kastor ตามชื่อของเทพเจ้า Castor และเรียกน้ำมันที่ได้จากตัว kastor ว่า คาสตอเรียม (kastoreum)

อย่างไรก็ตาม ต่อมาเมื่อมีคนค้นพบว่ามีพืชชนิดหนึ่งที่สามารถผลิตน้ำมันที่มีหน้าตาเหมือน kastor oil และยังมีฤทธิ์เป็นยาระบายชั้นยอดด้วย คนจึงเรียกน้ำมันจากพืชนั้นด้วยชื่อที่คุ้นเคยว่า castor oil พืชนั้นในปัจจุบันก็คือต้นละหุ่งนั่นเอง และทั้งหมดก็คือคำอธิบายว่าทำไมชื่อของเทพจึงกลายเป็นชื่อเรียกตัวบีเวอร์และชื่อเรียกน้ำมันที่เป็นยาระบายชั้นเยี่ยมได้

09

PANTHEON, PENTAGON, น้ำพันช์ และ FIVE, FINGER

ในบทนี้เรามาเริ่มกันที่สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศอิตาลี นั่นคือมหาวิหารแพนธีออน (Pantheon) ครั้นมหาวิหารแห่งนี้เป็นสิ่งก่อสร้างที่ถือว่าค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของอาณาจักรโรมันที่หลงเหลือมาจนถึงปัจจุบัน มหาวิหารแห่งนี้มีอายุอย่างน้อย ๆ ก็ประมาณสองพันปีแล้ว จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมนักท่องเที่ยวเมื่อไปถึงกรุงโรมแล้วต้องแวะไปเยี่ยมชมมหาวิหารแห่งนี้ แต่สิ่งที่น่าสนใจสำหรับเราในตอนนี้อาจไม่ใช่เรื่องของประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม หรือความเก่าของมหาวิหารครับ แต่เป็นชื่อของตัวเอง

คำว่า Pantheon มาจากคำว่า pan + theon หรือ theos ซึ่งคำว่า theos เราคุยกันไปในบทที่แล้วว่าหมายถึง เทพเจ้า ส่วนคำว่า pan มีความหมายว่า ทั้งหมด ดังนั้นมหาวิหาร Pantheon จึงหมายถึง วิหารที่สร้างขึ้นสำหรับบูชาเทพเจ้าทั้งหมด เล่ามาถึงตรงนี้แล้ว ผมเชื่อว่าคุณคงไม่ตกใจอะไร แต่ถ้าสำหรับชาวกรีกและโรมันโบราณ เขาอาจจะอุทานด้วยความแปลกใจ เพราะการสร้างวิหารเพื่อบูชาเทพเจ้าทั้งหมดนั้นถือว่าเป็นเรื่องแปลกมากในเวลานั้น เพราะวิหารอื่น ๆ แทบทั้งหมดจะสร้างขึ้นมาเพื่อบูชาเทพเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งเท่านั้น ที่สร้างมาติดเดียวแล้วให้เทพเจ้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันเหมือนหอพักนักศึกษาเช่นนี้ไม่ค่อยมีใครทำกันหรอกครับ (เดี๋ยวเทพเจ้าทะเลาะกันว่าใครจะนอนเตียงบนใครจะนอนเตียงล่าง แล้วมนุษย์จะพลอยเดือดร้อน)

คำว่า pan ที่แปลว่าทั้งหมดนี้ เรายังพบได้ในคำว่า panorama (พาโนรามา) ซึ่งก็มาจากคำว่า pan + horama ที่แปลว่า การเห็นภาพ คำว่า panorama จึงมีความหมายว่า เห็นภาพทั้งหมด ส่วนคำว่า แพน หรือกิริยา "แพนกล้อง" ก็มาจากคำว่า panorama อีกต่อหนึ่ง สำหรับท่านที่กำลังสงสัยว่า pan ที่เรากำลังคุยกันอยู่นี้เกี่ยวกับ pan ที่แปลว่า กระทะ และ patella ที่เรากำลังคุยกันไปแล้วในบทที่ 3 หรือเปล่า ก็บอกไว้เลยนะครับว่า ไม่เกี่ยวกับ เสียงทั้งสองมาพ้องกันโดยบังเอิญเท่านั้น

คำถามที่น่าสนใจจึงเป็นว่า แล้วคำว่า pan ที่แปลว่า ทั้งหมด ในภาษากรีกโบราณคำนี้มาจากที่ไหน? คำตอบไม่แน่ชัดอีกแล้วครับ แต่คำอธิบายที่อาจจะเป็นไปได้คือ มาจากคำที่แปลว่า ห้ำ ในภาษา PIE ครับ ซึ่งเรื่องราวทั้งหมดเริ่มมาจากคำว่า punch

เครื่องดื่มที่เรานิยมเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่าน้ำพั้นซ์ ในทุกวันนี้มีหลายรูปแบบด้วยกัน แต่ในภาพรวมจะหมายถึง เครื่องดื่มที่ผสมเครื่องดื่มหลาย ๆ ชนิดเข้าด้วยกัน โดยมีน้ำตาลไม้ เป็นเบสหรือเป็นส่วนผสมหลัก ซึ่งจะต่างจากเครื่องดื่มที่เรียกว่า ค็อกเทล (cocktail) ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่ผสมเครื่องดื่มหลาย ๆ ชนิด เช่นกัน แต่ต่างตรงที่ค็อกเทลจะมีเบสเป็นหลัก น้ำพั้นซ์นี้ เริ่มดื่มเป็นครั้งแรกประมาณปี ค.ศ. 1630 หรือประมาณ สามร้อยกว่าปีมาแล้ว ยุคนั้นเป็นช่วงเวลาที่อังกฤษกำลังขยายปีก ส่งเรือสินค้าและเรือปืนไปค้าขายและคุกคามประเทศต่าง ๆ ในหลายทวีปทั่วโลก และพีใหญ่ผู้ที่นำการรุกรานเลยคือ บริษัทสัญชาติอังกฤษที่ชื่อ British East India Company ได้ยื่นชื่อว่า company อย่าไปหลงนึกถึงบริษัทข้ามชาติเช่นทุกวันนี้ นะครับ เพราะ British East India Company เป็นบริษัทที่มีเรือปืนใหญ่ และกองทัพของตัวเอง นโยบายหลักข้อหนึ่งของบริษัทนี้คือ ไปติดต่อขอค้าขาย ถ้าเขาไม่ยอมค้าขายด้วยก็อย่าไปบังคับ



ส่วนประกอบทั้งห้าของน้ำพั้งซ์

ให้ถล่มด้วยปืนใหญ่ไปเรื่อย ๆ จนกว่าเขาจะสมัครใจค้าขายด้วย (ที่เรียกว่า Gunboat Diplomacy)

ชาวอังกฤษชอบดื่มเบียร์ (ตามฉบับ) กันใช้ไหมครับ ลูกเรือของบริษัท British East India Company ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ จึงชอบดื่มเบียร์เช่นกัน พวกเขาจึงเก็บถังเบียร์ไว้ใต้ท้องเรือเพื่อให้เบียร์สัมผัสกับความเย็นของน้ำทะเล แต่เมื่อเรือเข้าสู่่านน้ำของมหาสมุทรอินเดียที่อุ่น เบียร์ที่เก็บไว้ใต้ท้องเรือจึงเสียรรสชาติไป ลูกเรือเหล่านี้จึงคิดว่าพวกเขาคงต้องหาเครื่องดื่มอื่นที่ทนอากาศร้อนได้มาทดแทน ลูกเรือจึงคิดค้นเครื่องดื่มขึ้นมาใหม่โดยอาศัยวัตถุดิบเท่าที่จะพอหาได้ในท้องถิ่น เกิดเป็นเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมห้าอย่าง ได้แก่ น้ำ มะนาว น้ำตาล เครื่องเทศหรือชา และเหล้าสปีริต เมื่อลูกเรือมีโอกาสเดินทางกลับประเทศแม่ที่เกาะอังกฤษ ก็นำสูตรของเครื่องดื่มนี้กลับมาดื่มต่อบ้านด้วย ต่อมาไม่นานเครื่องดื่มเหล่านี้ที่มีส่วนผสมห้าอย่างก็เป็น

ที่รู้จักไปทั่วยุโรปและอเมริกาในชื่อว่า punch (พันช์)

คำว่า punch ที่เป็นชื่อของเครื่องดื่มนี้ เหล่าลูกเรืออังกฤษ ยืมมาจากภาษาสันสกฤตของชาวอินเดียว่า pañc (ปันช์) ที่แปลว่า ห้า ซึ่งคำนี้พวกเราคุ้นเคยกันดีอยู่แล้วจากคำในภาษาบาลี เช่น คำว่า ปัญจวัคคีย์ ที่หมายถึง สาวกทั้งห้าของพระพุทธเจ้า คำว่า เบญจางคประดิษฐ์ คือ การกราบให้อวัยวะห้าส่วนจดลง กับพื้น คำว่า เบญจขันธ์ หมายถึง กองห้า คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ และคำว่า เบญจรงค์ คือ ห้าสี (ส่วนธงไตรรงค์ก็คือ ธงสามสี)

คำว่า punch หรือ ปัญจ นี้ก็น่าสนใจมากขึ้นเมื่อเรา ตั้งคำถามว่า คำนี้ในภาษาบาลีและสันสกฤตมีรากมาจากที่ไหน?

ถ้าเราย้อนเวลากลับไปดูรากที่มาของคำว่า punch ที่แปลว่า ห้า เราจะพบว่าคำนี้น่าจะมีรากมาจากคำในภาษา PIE ที่ออกเสียง ประมาณว่า *penkwe (เพงเคเว) จากเพงเคเว ก็ถูกวิวัฒนาการเป็น panca (ปังกะ) ในภาษาสันสกฤตแบบพระเวท pente (เพนเทะ) ในภาษากรีก (ที่มาของคำว่า pentagon ตึกห้าเหลี่ยมของ กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา) quinque (ควิน-ควเว) ในภาษา ละติน *finfe (ฟินเฟ) ในภาษาเยอรมันโบราณ ก่อนจะกลายเป็น funf (ฟั้น-ฟี) ในภาษาเยอรมัน vijf (เวฟ) ในภาษาดัตช์ (fif) ฟิฟ ในภาษาอังกฤษโบราณ (คำว่า fifth ที่แปลว่า ลำดับที่ 5 ก็มาจาก fif คำนี้) แล้วมาเป็น five (ฟี-เว) ก่อนจะมาเป็น ฟิฟ แล้วกลายเป็น ไฟว์ ในปัจจุบัน ในขณะเดียวกัน *finfe (ฟินเฟ) ในภาษา เยอรมันโบราณยังเป็นที่มาของคำว่านิ้วมือในภาษาเยอรมัน โบราณว่า *fingraz (ฟิน-กราช) ก่อนจะถูกวิวัฒนาการไปเป็น คำว่า fingar (ฟินการ์) ในภาษาแซกซอน fingor (ฟินกอร์) ในภาษาอังกฤษโบราณ และ finger (ฟิงเกอร์) ในที่สุด

อย่างไรก็ตามแม้ว่าเราจะเห็นรากที่มาของคำว่า punch, penta และ five ที่แปลว่า ห้า และเห็นรากที่มาของคำว่า finger แล้ว



10

เรื่องของวิญญาณ

พูดถึงคำว่า spirit (สปิริต) คำแปลที่เชื่อว่าคนส่วนใหญ่จะนึกถึงคือคำว่า วิญญาณ แต่บางครั้งในภาษาพูดเราก็ใช้คำนี้ทับศัพท์ไปเลยและมีความหมายกว้าง ๆ ทำนองว่า การมีน้ำใจ เช่น สปิริตนักกีฬา อาจจะหมายถึง การเสียสละเพื่อหมู่คณะ ความกระตือรือร้น หรือถ้าพูดถึงสปิริตขององค์กรก็อาจจะหมายถึง จิตวิญญาณขององค์กร

Spirit อีกความหมายหนึ่งที่เราจะเห็นไม่บ่อยนักคือ ใช้เป็นคำกริยาที่หมายถึง การลักพาตัวไป หรือการหายตัวอย่างลึกลับ มักจะใช้ในบริบทที่ให้ฟังดูเหนือธรรมชาตินิด ๆ (ถ้าใครได้ดูหนังแอนิเมชั่นของสตูดิโอ Ghibli เรื่อง *Spirited Away* น่าจะคุ้นเคยกับคำนี้) คำว่า spirit อีกความหมายที่น่าสนใจคือ หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางชนิด เช่น บรั่นดี วิสกี้ รัม ยิน และวอดก้า

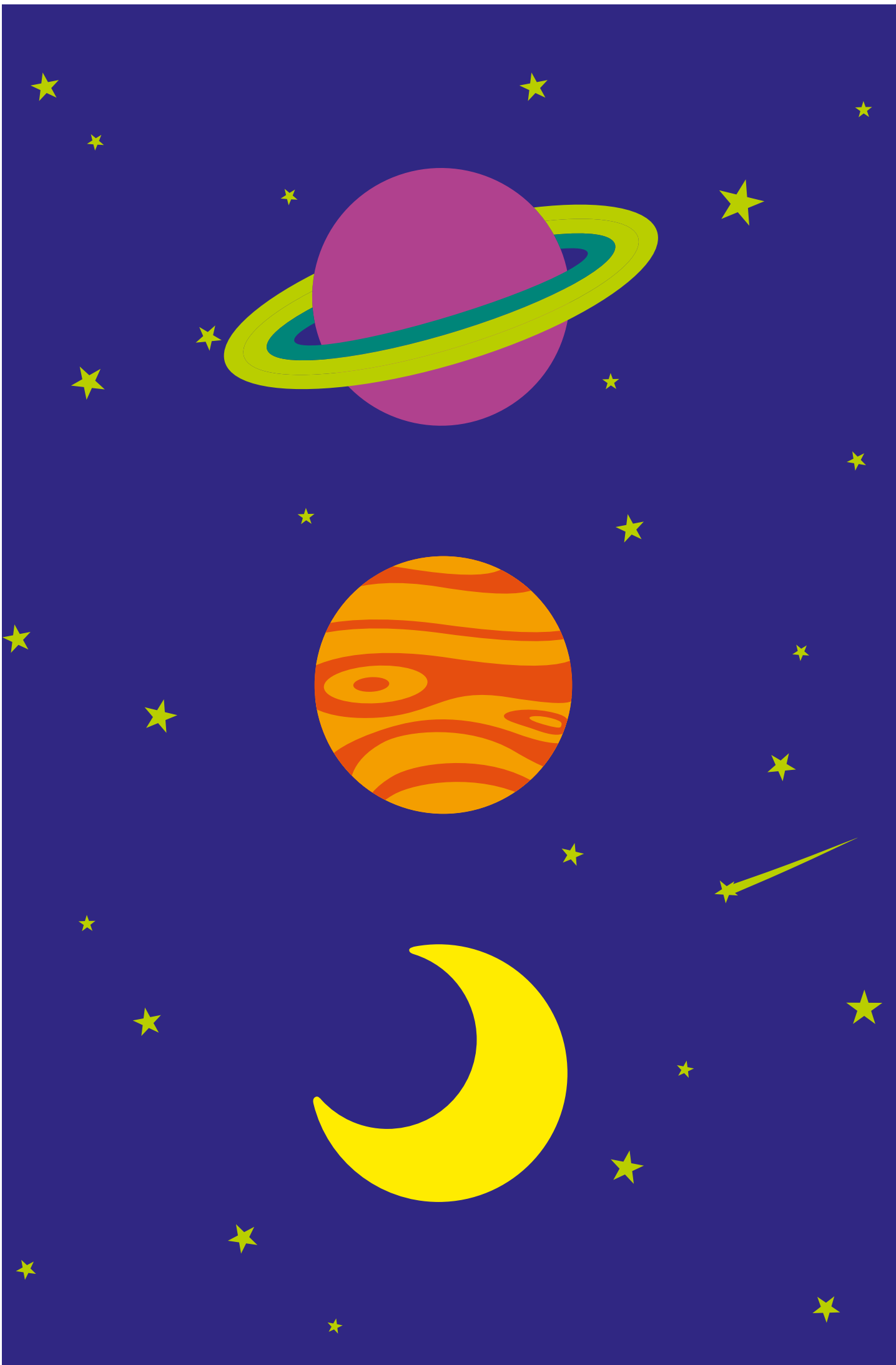
คำถามที่น่าสนใจคือ spirit ที่ความหมายแตกต่างกันเหล่านี้เป็นคำเดียวกันหรือไม่? มีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกันมาหรือเปล่า? จะตอบคำถามนี้ได้เราก็คงต้องย้อนเวลากลับไปหาที่มาของคำว่า spirit กันครับ

คำว่า spirit มีใช้ในภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ประมาณกลาง ๆ ศตวรรษที่ 13 หรือประมาณหกร้อยถึงเจ็ดร้อยปีมาแล้ว ความหมายแรกสุดของคำว่า spirit เมื่อพบในภาษาอังกฤษจะมีความหมาย

ว่าวิญญาณ คำนี้ภาษาอังกฤษรับมาจากภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า esprit (เอสปรี) อีกที ส่วนคำนี้ในภาษาฝรั่งเศสก็มีวิวัฒนาการมาจากคำในภาษาละตินว่า spiritus (สปิริตัส) ที่น่าสนใจคือ คำว่า spiritus คำนี้ไม่ได้แปลว่าวิญญาณตรง ๆ แต่จะมีความหมายว่า ลมหายใจ จุดที่น่าสังเกตคือ คำโบราณในหลายภาษาที่แปลว่าลมหายใจ หลายครั้งจะมีความหมายว่าชีวิตร่วมไปด้วย ซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจ เพราะในยุคสมัยที่คนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของร่างกาย ไม่รู้ว่ามีมนุษย์เอาลมเข้าร่างกายไปเพื่ออะไร (จริง ๆ ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าในอากาศมีก๊าซออกซิเจน) ลมหายใจจะเทียบเท่ากับชีวิต ถ้าหยุดหายใจก็คือไร้ชีวิต ภาษาละตินก็เช่นเดียวกัน คำว่า spiritus นอกจากจะแปลว่าลมหายใจแล้ว ยังแปลว่าชีวิตได้อีกด้วย

คำว่า spiritus ที่แปลว่า ลมหายใจ ยังเป็นรากที่มาของคำว่า inspire (อินสไพร์) คือ หายใจเข้า และ expire (เอ็กซ์ไพร์) คือ หายใจออก ถ้าเติม re ที่แปลว่า ทำซ้ำหรืออีกรอบ ไว้ด้านหน้า ก็จะได้คำว่า respiration (เรสไพเรชัน) ที่แปลว่า การหายใจ เพราะมันคือการหายใจเข้าและออกแล้วเข้าและออกซ้ำไปเรื่อย ๆ ถ้าหายใจออกแล้วไม่หายใจเข้าอีกเลยก็ถือว่า expired (เอ็กซ์ไพร์ด) ที่แปลว่า ตาย หรือสิ้นสุด เช่น expiration date (เอ็กซ์ไพเรชันเดท) หรือวันหมดอายุ ส่วนคำว่า inspiration (อินสไพเรชัน) ที่หมายถึง แรงบันดาลใจ ก็มาจากความหมายตามรูปศัพท์คือ เป่าลมเข้าไป ในที่นี้จะหมายถึงเทพเจ้าเป่าลมเข้าสู่เรา แล้วทำให้ไฟที่กำลังมอดลุกโชนขึ้น

คำว่า aspire (แอสไพร์) แปลว่า อยากได้มาก ต้องการมาก มาจากการเติม ad ที่แปลว่า ไปถึงหรือไปสู่ เข้าไปด้านหน้า ทำให้แปลว่า หายใจเข้าออกเป็นสิ่งนั้น ถ้า aspiration (แอสไพเรชัน) จะหมายถึง ความใฝ่ฝัน ทะเยอทะยานอยากได้ (ความหมายเป็นไปในทางบวก) แต่ถ้าทางการแพทย์คำนี้จะหมายถึง



11

ราเร็งเหมือนจูปีเตอร์ เคราะห์เหมือนดาวเสาร์ และบ้าเหมือนดวงจันทร์

ในภาษาอังกฤษถ้ามีคนบอกว่าคุณเป็นคน jovial (โจเวียล) เขาหมายความว่าคุณเป็นคนสดใสราเร็ง ถ้าเขาบอกว่าคุณ saturnine (แซทเทอร์ไนน์) เขาหมายความว่าคุณเป็นคนเซื่องซึมเหงาหงอย ถ้าเขาบอกว่าคุณ mercurial (เมอร์คิวเรียล) เขาหมายความว่าคุณเป็นคนแปรปรวน อารมณ์เปลี่ยนง่าย ขึ้น ๆ ลง ๆ แต่ถ้าเขาหาว่าคุณ lunatic (ลูนาติก) คือบอกว่าคุณบ้าไปแล้ว ทั้งหมดที่พูดไปนี้คือ disposition (ดิสโพสิชัน) ที่แปลว่า นิสัย-ใจคอ

คำเหล่านี้ถ้าเราสังเกตดูหน้าตามันดี ๆ จะค่อนข้างน่าสนใจ เช่น เรารู้ว่า Saturn (แซทเทิร์น) แปลว่า ดาวเสาร์ แต่ทำไมพอเติม ine เข้าไปใน Saturn กลายเป็น saturnine แล้วมีความหมายว่า บุคลิกซึมเศร้า เรารู้ว่า Mercury (เมอร์คิวรี) แปลว่า ดาวพุธหรือปรอท แต่ทำไมพอเป็น mercurial ถึงแปลว่า เป็นคนแปรปรวน อารมณ์เปลี่ยนง่าย เรารู้ว่า lunar (ลูนาร์) แปลว่า พระจันทร์ แต่ทำไมเติม tic เข้าไปกลายเป็น lunatic ที่แปลว่า บ้า คำว่า jovial อาจจะไม่คล้ายคำว่า Jupiter นัก แต่คำว่า jovial นี้มีรากมาจากคำในภาษาละตินว่า Iovius (ออกเสียงว่า โจวีอุส เพราะตัว I ในภาษาละตินออกเสียงเหมือนตัว j ในภาษาอังกฤษ) ซึ่งแปลว่า เป็นของ Jupiter คำถามคือ ทำไม jovial ที่แปล

ตรงตัวว่า เป็นของจูปีเตอร์ จึงมามีความหมายว่าสวดใส่ร้ายได้
คำอธิบายทั้งหมดมาจากคำว่า disposition ครับ

คำว่า disposition คำนี้ถ้าดูผิวเผินมันจะเหมือนคำว่า position ที่แปลว่า ตำแหน่ง อยู่ภายใน ซึ่งจริง ๆ ก็เป็นเช่นนั้นครับ คำว่า disposition เป็นคำนาม ส่วนรูปในคำกริยาคือ dispose (ดิสโพส) แปลว่า การจัดการหรือการจัดให้เข้าที่เข้าทาง มาจากรากในภาษาละตินว่า dis ที่แปลว่า แยกจาก + ponere (โพเนเร) ที่แปลว่า นำไปวาง รวมแล้วก็จะมีความหมายประมาณว่า การนำของแยกไปจัดวางตามที่ตั้งต่าง ๆ ความแปลกคือ เมื่อคำว่า dispose ที่แปลว่า การจัดวาง การจัดการ พอทำเป็นคำนามว่า disposition กลับกลายเป็นมีความหมายว่า นิสัยใจคอ หรือบุคลิก ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น?

คำอธิบายมันมาจากความเชื่อหรือความศรัทธาของคนกรีกโรมัน และชาวยุโรปยุคกลางที่เชื่อว่ามนุษย์เราเกิดมาใต้อิทธิพลของเทพและดวงดาว ถ้าการเกิดของเรา (วันที่และตำแหน่ง) อยู่ใต้อิทธิพลของจูปีเตอร์ซึ่งเป็นหัวหน้าของเทพทั้งปวง (ดาวพฤหัสบดี) คุณก็จะเป็นคนสวดใส่ร้าย ถ้าคุณเกิดภายใต้อิทธิพลของดาวเสาร์ซึ่งอยู่ห่างไกลจากพระอาทิตย์มากที่สุด (ซึ่งไม่จริงในปัจจุบันแต่เป็นความเชื่อของคนยุคกลาง) คุณก็จะหนาวเย็น ไม่สดชื่น ซึมเศร้า ถ้าคุณเกิดภายใต้อิทธิพลของเทพเมอร์คิวรี (ดาวพุธ) อืม... คำนี้ผมเก็บไว้ก่อนดีกว่า เดี่ยวค่อยเล่าให้ฟัง

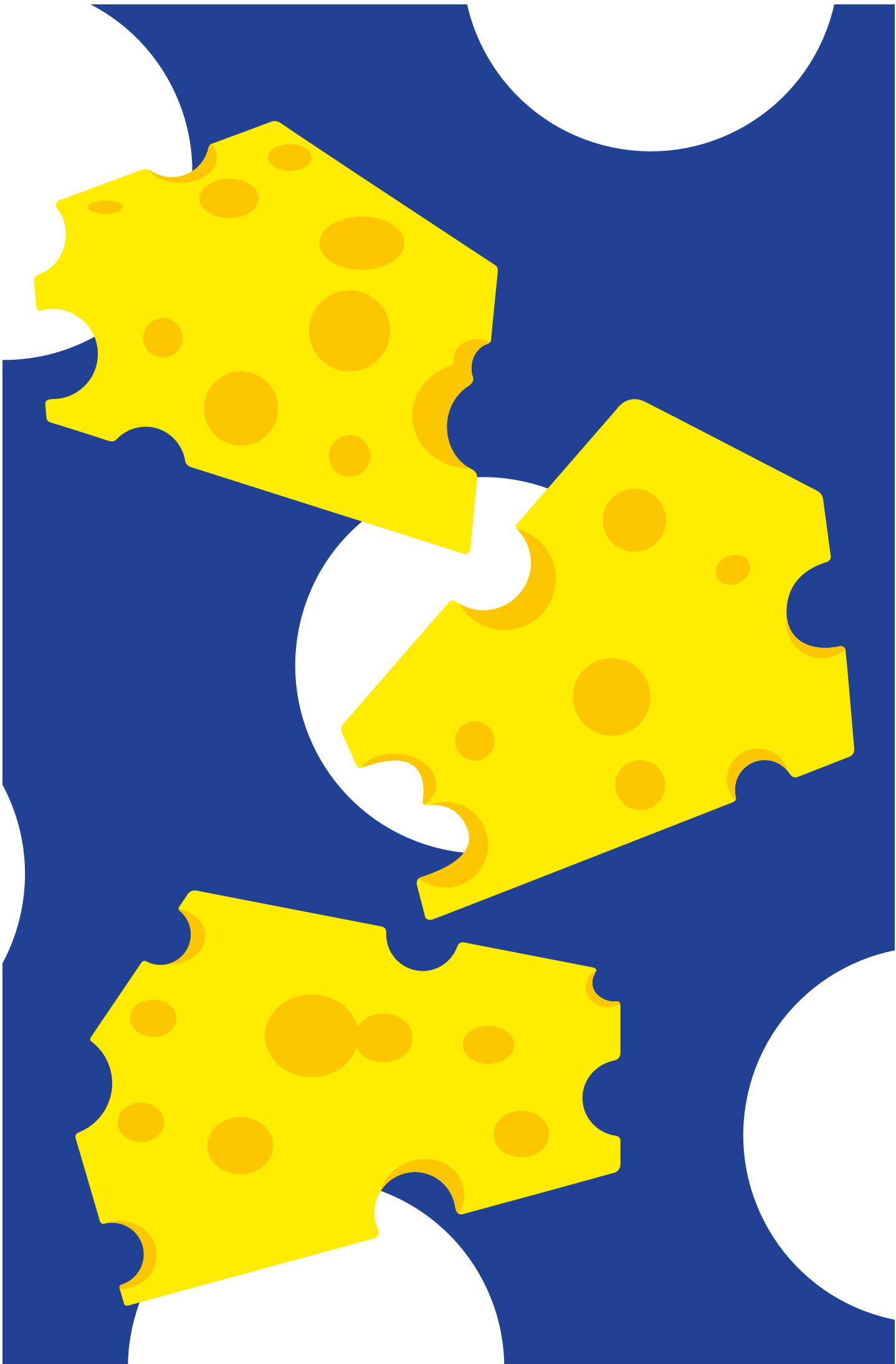
มาที่ดวงจันทร์ (lunar) กันก่อน ถ้าคุณโดนพลังของดวงจันทร์ (ซึ่งมาเป็นช่วง ๆ) โจมตี คุณก็อาจจะมีการคลุ้มคลั่งเกิดขึ้นได้ ความเชื่อในอิทธิพลของดวงดาวยังอยู่ในรูปของคำอื่นให้เห็นได้อีกหลายคำ เช่น คำว่า influence (อินฟลูเอนซ์) ที่แปลว่า มีอิทธิพล (ต่อ) มาจากคำในภาษาละติน in ที่แปลว่า เข้าไปสู่ หรือเข้าไปหา + fluere (ฟลูเอเร) ที่แปลว่า การไหล คำว่า fluere นี้ยังเป็นรากของคำในภาษาอังกฤษหลายคำ เช่น fluent

(พลูเอนท์) ที่แปลว่า คล่อง เช่น พุดคล่อง fluid (พลูอิต) ที่แปลว่า ของเหลว fluctuation (ฟลักจูเอชัน) ที่แปลว่า ขึ้น ๆ ลง ๆ เหมือนตลาดหุ้น flux (ฟลักซ์) ที่แปลว่า กำลังเปลี่ยนแปลง คำว่า influence จึงมีความหมายตรงตัวว่าการไหลไปสู่ ซึ่งต่อมาก็หมายถึง พลัง (ของดวงดาว) ที่ไหลมามีผลให้เราทำบางอย่าง มีสถานะเป็นบางอย่าง กำหนดชะตาชีวิตของเรา ก่อนที่ต่อมาก็มีความหมายว่า มีอิทธิพล (ต่อคนอื่นหรือสิ่งอื่น)

คำว่า influenza (อินฟลูเอนซา) ที่แปลว่า ไข้หวัดใหญ่ ก็เป็นคำที่ภาษาอังกฤษยืมมาจากภาษาอิตาลี ซึ่งก็มีรากมาจากภาษาละตินว่า influentia (อินฟลูเอนเทีย) เพราะเชื่อว่าโรคหวัดที่เคຍระบาดในโรมันนั้นเกิดจากอิทธิพลของดวงดาว

แล้วก็มาถึงคำว่า mercurial ที่แปลว่า อารมณ์แปรปรวน เปลี่ยนง่าย ขึ้น ๆ ลง ๆ คำนี้มาจากความเชื่อที่ว่า เมื่อเราเกิดภายใต้อิทธิพลของเทพเมอร์คิวรี (ดาวพุธ) ซึ่งเป็นเทพที่มีลักษณะอารมณ์แปรปรวน เคลื่อนที่เร็ว (จึงเป็นเทพแห่งการสื่อสาร) เราจะเป็นคนอารมณ์แปรปรวน และด้วยเหตุเดียวกันนี้เอง โลหะปรอทซึ่งเป็นของเหลวที่อุณหภูมิห้องและไหลไปมา ปรู๊ดปร๊าดอย่างรวดเร็วจึงถูกเรียกว่า mercury (เมอร์คิวรี) แต่ความน่าสนใจของคำว่า mercury ยังไม่หมดครับ เพราะคำนี้ยังเกี่ยวข้องกับคำว่า Hermes (เฮอร์มีส หรือแอร์เมส) market (มาร์เก็ต) ที่แปลว่า ตลาด merchant (เมอร์แซนท์) ที่แปลว่า พ่อค้า mercy (เมอร์ซี่) ที่แปลว่า ความเมตตา และยังเป็นที่มาของชื่อยี่ห้อรถเมอร์เซเดส (Mercedes) อีกด้วย

เทพเมอร์คิวรีของโรมันนั้น จริง ๆ แล้วก็คือเทพเฮอร์มีส (Hermes หรือถ้าจะออกเสียงแบบฝรั่งเศสก็แอร์เมส) ของกรีกนั่นเอง คำว่า mercury ของโรมันเชื่อว่ามีรากมาจากคำว่า merx หรือ *merk ของชาวอีทรัสคัน (Etruscan เป็นชาวพื้นเมืองเดิมที่



13

เรื่องของชีส

เมื่อพูดถึงชีส ด้วยความที่ชีสไม่ใช่อาหารหลักสำหรับคนไทย และเราไม่มีหน้าหนาวที่โหดร้ายทารุณ ทำให้เราอาจจะนึกไม่ออกว่าชีสมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างไร แต่สำหรับชาวยุโรปในสมัยก่อน ชีสเป็นอาหารที่สำคัญมาก เพราะเป็นแหล่งโปรตีนและไขมันที่สามารถเก็บไว้กินในฤดูหนาวได้ดี

ชีสเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อไรไม่มีใครรู้แน่ชัด แต่ที่รู้แน่ ๆ คือชีสเกิดมาก่อนประวัติศาสตร์ เพราะทันทีที่เริ่มมีบันทึกก็มีการพูดถึงชีสเกือบจะทันทีในหลายวัฒนธรรม เชื่อกันว่ามนุษย์น่าจะเริ่มทำชีสเป็นตั้งแต่เมื่อแปดพันปีมาแล้ว คือพอมนุษย์เริ่มนำแพะหรือแกะมาเลี้ยง ก็เริ่มทำชีสเป็นกันเลย อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะไม่มีใครรู้ว่าชีสเกิดขึ้นครั้งแรกได้อย่างไร แต่ก็พอจะเดาๆ กันได้ว่า กำเนิดของชีสน่าจะมีเรื่องราวเป็นอย่างไร ผมจะขอเล่าย่อ ๆ แล้วกันนะครับ

เมื่อมนุษย์เริ่มนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงให้เชื่องได้สำเร็จ มนุษย์ในหลายดินแดนของโลกก็เริ่มเรียนรู้ที่จะตีนมสัตว์ เช่น นมแพะ นมแกะ นมวัว (ก่อนที่สัตว์จะเชื่อง การเข้าไปขอตีนมโดยไม่โดนเตะโดนขวิดคงทำได้ยาก) บางครั้งรีดนมออกมาแล้วก็อยากจะไปตีที่อื่นด้วย ครั้นจะน่านมใส่หม้อหรือไหเดินทางไปไหนก็คงไม่สะดวก มนุษย์จึงเรียนรู้ที่จะนำอวัยวะภายในของสัตว์ (ยุคที่คนยังนุ่งห่มด้วยหนังสัตว์) ที่พอจะทำเป็นรูปถูงได้ มาล้างให้สะอาดแล้วทำเป็นถูงใส่น้ำหรือนมพกไปตีตามที่ต้องการ

อวัยวะที่พอจะนำมาเป็นภาชนะเช่นนี้ได้ก็มีกระเพาะอาหาร ลำไส้ และกระเพาะปัสสาวะ

ด้วยความที่ในกระเพาะอาหารโดยเฉพาะกระเพาะของ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจะมีเอนไซม์ทำหน้าที่ย่อยโปรตีนอยู่ที่ผนัง (ลำไส้สะอาดแล้วก็ยังมีอยู่) เอนไซม์เหล่านี้เราเรียกรวม ๆ กันว่า rennet (เรนเน็ต) ซึ่งสามารถย่อยโปรตีนเคซีน (casein) ที่อยู่ในน้ำนมได้ ดังนั้นเมื่อเก็บนมไว้ในกระเพาะอาหารสัตว์นาน ๆ นมก็จะถูกเอนไซม์เปลี่ยนสภาพเกิดเป็นก้อน ๆ ลิ่ม ๆ แยกส่วนจากน้ำใส ๆ ส่วนที่เป็นก้อน ๆ ลิ่ม ๆ เราเรียกว่า เคิร์ด (curd) ส่วนน้ำใส ๆ เปรี้ยว ๆ เราเรียกว่า เวย์ (whey)

เนื่องจากสมัยโบราณอาหารเป็นของหายาก สมมติว่าเราเดินทางรอนแรมไปไกล พอหิวก็หยุดพักเพื่อจะดื่มนม แต่พอเปิดถุงนมมาก็เจอนมเปลี่ยนสภาพไปแล้ว เราจะทิ้งไหมครับ? คำตอบคือ ถ้าคุณเป็นคนยุคนั้นคุณคงจะไม่ทิ้ง เพราะถ้าทิ้งมองซ้ายมองขวา มีแต่ป่าเขา ไม่รู้จะไปหาของกินที่ไหนได้อีกกว่า 7-11 จะเปิดก็อีกหลายพันปี คงทนรอไม่ไหว อย่างกระนั้นเลย ลองชิมก้อนนมที่เปลี่ยนสภาพกลายเป็นเคิร์ดนี้ดูหน่อยก็แล้วกัน อืม... รสชาติมันก็ใช้ได้นะ พอจะนึกภาพออกไหมครับ และด้วยความที่นมเปลี่ยนสภาพเช่นนี้เกิดขึ้นที่ไหนก็ได้ในโลก จึงไม่น่าแปลกที่การค้นพบวิธีทำชีสจะเกิดขึ้นได้หลายแห่งทั่วโลกมานานมากแล้ว ไม่ว่าจะเป็นในยุโรป ตะวันออกกลาง อียิปต์ หรือจีน

ชีสเป็นแหล่งโปรตีนและไขมันที่เก็บได้นาน สามารถเก็บข้ามฤดูหนาวซึ่งทำการเพาะปลูกได้ยาก (หรือเพาะปลูกไม่ได้เลย) ชีสสามารถหยิบมากินได้ทุกวัน แต่ที่บ้านจึงต้องทำก้อนชีสเก็บเอาไว้ ต่อมาจึงเกิดเป็นศิลปะของการทำชีส แต่ละท้องถิ่นก็มีสูตรของตัวเอง รสชาติของชีสแต่ละแห่งก็ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับว่าทำจากนมของสัตว์อะไร ชีสที่ทำจากนมแพะ นมแกะ



16

เรื่องงอนิบนต์ ซีเรียล ครั้วชองต์ และเทพี DEMETER

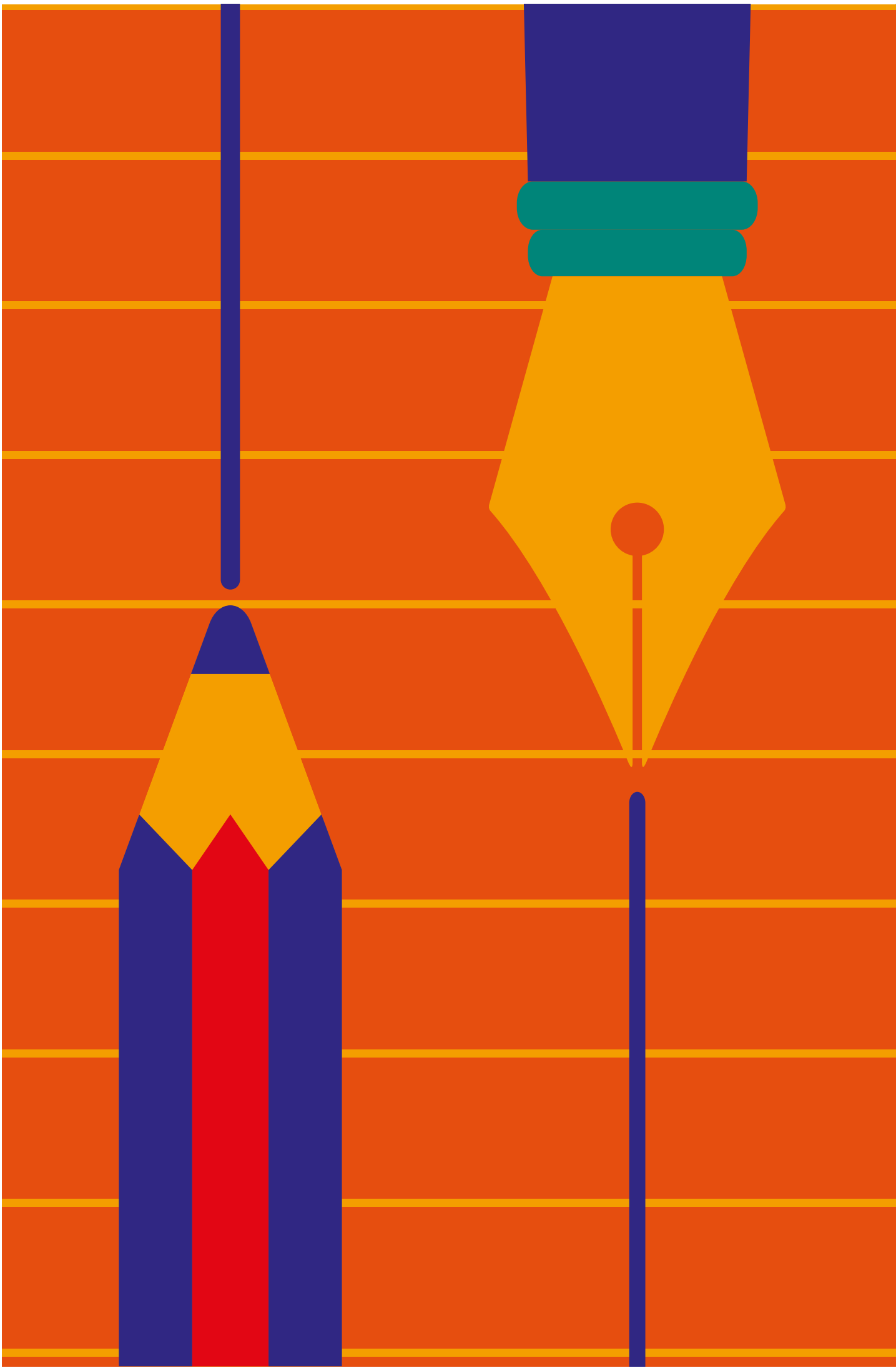
mint ในบทก่อนหน้านี้เป็น mint ที่เกี่ยวกับการเงิน แต่ mint ที่แปลว่า รสหรือกลิ่นมินต์ ในบทนี้จะเกี่ยวข้องกับคำหลายคำที่ไม่ได้มีเสียงใกล้เคียงกับคำว่ามินต์เลย ได้แก่ คำว่า cereal (ซีเรียล) ที่หมายถึง อาหารเช้าที่ทำจากธัญพืช (ที่นิยมกินกับนม), crescent (เครสเซนท์) ที่แปลว่า รูปร่างพระจันทร์เสี้ยว increase (อินครีส) ที่แปลว่า เพิ่มขึ้น creature (ครีเชอร์) ที่แปลว่า สิ่งมีชีวิต และ croissant ที่แปลว่า ขนมปังครั้วชองต์ สำหรับเหตุผลว่าทำไมคำว่า mint จึงเกี่ยวข้องกับคำเหล่านี้ได้? คำอธิบายเริ่มต้นมาจากพี่ชายและพี่สาวของเทพเจ้าซุสที่ชื่อ Hades (เฮดีส) และ Demeter (ดีมิเทอร์)

ตำนานที่จะเล่านี้มีหลายเวอร์ชัน ซึ่งแต่ละเวอร์ชันก็มีรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ต่างกันไป แต่ในภาพใหญ่พอจะสรุปสั้น ๆ ได้ว่า เฮดีส เทพเจ้าแห่งโลกใต้พิภพมีชายาอยู่แล้ว ชื่อเพอร์เซพอนี (Persephone) ซึ่งเป็นลูกของซุสกับดีมิเทอร์ (พี่สาวของซุสและเฮดีส) หรือพูดง่าย ๆ ว่าซุสมีลูกสาวกับพี่สาวของตัวเอง แล้วเฮดีสก็เอาหลานสาวคนนี้เป็นชายา (รู้สึกเหมือนอ่านข่าวหน้าหนึ่งจัง) แม้ว่าเฮดีสจะมีชายาอยู่แล้ว แต่ก็ยังไปหลงรักภูตหรือนางไม้ที่ชื่อ Minthe (มินเตอะ) จะด้วยความที่ Minthe พยายามไปยั่วเฮดีส หรือ Minthe ช่วยที่เฮดีสมาหลงรัก ผลก็คือเพอร์เซพอนีโกรธมาก โกรธถึงขั้นชวนแม่ไปหา Minthe แล้วช่วยกันกระแทบ Minthe จนดินจนกลายเป็นต้นมินต์ (เหมือน

อ่านข่าวหน้าหนึ่งอีกแล้ว) และนั่นก็คือกำเนิดของต้นมินต์และ
คำว่า mint พืชมีกลิ่นหอมที่ชาวกรีกนิยมนำมาวางบนศพเพื่อ
กลบกลิ่นเหม็นเน่า

คราวนี้เรามาย้อนดูกันบ้างว่า เพอร์เซพะนี่ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น
เทพีที่สวยงามมากจนมีเทพมาหลงรักหวั่นไหวมากมาย ไม่ว่าจะ
จะเป็นเฮอร์มีสหรืออะพอลโล (หล่อแซ่บทั้งนั้น) สุดท้าย
กลายเป็นชายาของเฮดีสได้อย่างไร?

เริ่มมาจากว่า เฮดีสเกิดไปหลงไหลในความสวยของ
เพอร์เซพะนี่ (เทพีแห่งพืชพรรณ) แต่คุณแม่ดีมีเทอร์ (เทพีแห่ง
ธัญพืชการเกษตรและความอุดมสมบูรณ์) เป็นแม่ที่ห่วงลูกสาว
มาก ไม่ยอมให้เทพไหน ๆ เข้ามายุ่ง เฮดีสจึงเข้าทางพ่อ
แล้วไปขอสุสว่าอยากได้ลูกสาวคนนี้ของซุสมาเป็นชายา ซุส
เห็นว่าถ้าไปขอดีมีเทอร์ดี ๆ นางคงจะไม่ยกลูกสาวให้เป็นแน่
ทางเดียวที่ทำได้คือต้องฉุดไปเลยแล้วกัน เฮดีสก็เลยทำตาม
คำแนะนำนั้น (พาดหัวข่าว พ่อใจโหดแย่งลูกสาว) เมื่อ
ดีมีเทอร์ผู้เป็นแม่หาลูกสาวไม่เจอก็จ้องใจ (หรือเพราะความเศร้า)
ละเลยหน้าที่ทำให้พืชพรรณธัญญาหารไม่เติบโต เมื่อผู้คนและ
สัตว์ต่าง ๆ อุดอยากเพราะไม่มีอาหารกิน ก็เดือดร้อนไปถึง
เทพอื่น ๆ รวมถึงตัวซุสด้วย เพราะเมื่อมนุษย์ไม่มีอาหารจะกิน
ก็เลยไม่ถวายอาหารให้กับเทพไปด้วย สุดท้ายซุสเลยต้องไปบอก
เฮดีสให้คืนเพอร์เซพะนี่แก่แม่ของเธอซะ เฮดีสบอกคืนให้ก็ได้
แต่ก่อนจะปล่อยตัวกลับบ้าน เฮดีสก็หลอกให้เพอร์เซพะนี่กิน
เมล็ดทับทิมเข้าไป แล้วด้วยกฎแปลก ๆ ที่ไม่รู้ว่ามีที่มาจากไหน
กล่าวไว้ว่า ถ้าใครก็ตามกินอาหารของโลกใต้พิภพเข้าไปแล้ว จะต้อง
อยู่ในโลกใต้พิภพหนึ่งในสามของปี ทำให้เพอร์เซพะนี่แม้ว่า
จะได้กลับมาอาศัยอยู่บนโลก แต่ก็ต้องกลับไปอยู่ในโลกใต้พิภพ
นานประมาณสามเดือนทุกปี (ตรงกับช่วงฤดูหนาว) และด้วย
เหตุนี้เองในช่วงฤดูหนาวที่ลูกสาวไม่อยู่ แม่ดีมีเทอร์ก็จะเสียใจ



20

PEN vs PENCIL

พูดถึงคำว่า pen (เพน) ที่แปลว่า ปากกา กับคำว่า pencil (เพนซิล) ที่แปลว่า ดินสอ เราจะรู้สึกที่คำสองคำนี้คล้ายกันมาก แล้วยังหมายถึงสิ่งที่ใช้เขียนเหมือนกัน จนอดคิดไม่ได้ว่าคำทั้งสองน่าจะมีรากที่มาเหมือนกัน แต่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลยครับ คำทั้งสองมีรากศัพท์ที่ห่างไกลกันมากมาย คำหนึ่งมีรากมาจากคำว่า ปีกนกหรือขนนก อีกคำมีรากมาจากคำว่า หาง คำตามคือ คำที่แปลว่าขนนกและหางมีการเดินทางอย่างไร จึงมาจบลงที่อุปกรณ์สำหรับใช้เขียนได้?

เรามาเริ่มจากคำว่า pen กันก่อนครับ คำนี้ถ้าพยายามจริง ๆ ก็อาจจะสามารถย้อนกลับไปหาจุดเริ่มต้นของคำได้ตั้งแต่รากในภาษา PIE เมื่อหลายพันปีก่อน คือหลายพันปีก่อนจะมีปากกาเกิดขึ้นในโลกเสียด้วยซ้ำ โดยเชื่อว่าเริ่มต้นมาจากคำว่า *ptero ที่หมายถึง ปีก และอีกคำที่เสียงใกล้เคียงกันคือ *pet หรือ *pet-ra ที่แปลว่า บิน คำทั้งสองนี้เป็นรากของคำว่า pteron (เพเทอร์อน) ในภาษากรีกโบราณที่แปลว่า ปีก จาก pteron ก็นำไปสู่ชื่อของไดโนเสาร์ที่บินได้ชื่อ Pterodactyl (เทอโรแด็กทิล) คำนี้มาจากคำสองคำคือ ptero ที่แปลว่า ปีก + dactylus (แด็กทิลุส) ที่แปลว่า นิ้ว ส่วนรากศัพท์ *pet ในคำว่า *pet-ra ก็ถูกวิวัฒนาการไปเป็นคำว่า petna (เพทนา), penna (เพนนา) หรือ pesna (เพสนา) ที่แปลว่า ขนนก ในภาษาละติน

จากคำเหล่านี้ในภาษาละตินก็ก่อให้เกิดคำหลาย ๆ คำตามมา

ได้แก่ คำว่า *penne* (เพนน์) ในภาษาฝรั่งเศสโบราณที่แปลว่า ขนนกและปากกา (ขนนก) เพราะก่อนที่จะมีปากกาแบบที่เราคุ้นเคยนั้น ปากกาก็คือขนนกที่มาจุ่มน้ำหมึกเพื่อเขียน และมาสู่คำว่า *pen* ในภาษาอังกฤษในที่สุด พาสต้าที่ชื่อ *penne* (เพนเน่) ก็ได้ชื่อนี้มาจากลักษณะของเส้นที่เป็นปลายตัดแหลมเหมือนปลายแหลมของขนนกที่นำมาใช้เป็นปากกา

คำว่า **pet-ra* ในภาษา PIE เมื่อกลายมาเป็นคำในภาษาตระกูลเยอรมัน เสียง *p* ก็เปลี่ยนเป็นเสียง *f* ตามกฎของกริมม์ (Grimm's Law) ได้เป็นคำว่า **fethro* ในภาษาเยอรมันโบราณ แล้วมาเป็น *feðer* (เฟเตอร์) ในภาษาอังกฤษโบราณ ก่อนการสะกดจะเปลี่ยนมาเป็น *feather* (เฟเตอร์) ที่แปลว่า ขนนกในภาษาอังกฤษปัจจุบัน

appetite ที่แปลว่า ออยากอาหาร กับคำว่า *feather* ที่แปลว่า ขนนก มีหน้าตาและความหมายที่ต่างกันมาก แต่สองคำนี้มาจากรากเดียวกันครับ คือทั้งคู่มาจากภาษาอินโดยูโรเปียนที่ออกเสียงประมาณว่า **peth2r* (เพเทอร์) ที่หมายถึง ปีก จากนั้นก็ถูกวิวัฒนาการกลายเป็นคำว่า *pteron* หรือ *pter* ในภาษากรีกโบราณที่หมายถึง ปีก และในภาษาละตินกลายเป็น *petere* (เพเทเร่) ที่แปลว่า การค้นหาหรือการหาสิ่งที่ต้องการ และจากความหมายนี้เอง เมื่อเติม *ad* ที่เป็น *preposition* เข้าไปข้างหน้า ก็จะได้ศัพท์ว่า *adpetere* (แอดเพเทเร่) ที่แปลว่า พยายามให้ได้หรือไปให้ถึงบางสิ่ง ต่อมาประมาณศตวรรษที่ 14 คำนี้จะหมายถึงสิ่งที่ต้องการ ก่อนที่การใช้งานจะแคบเข้าเหลือเพียงแต่การใช้กับเรื่องของอาหาร คำว่า *appetite* (แอฟพิไทท์) จึงหมายถึงความอยากอาหาร

คราวนี้มาดูคำว่า *pencil* ที่แปลว่า ดินสอ กันบ้างครับ

ก่อนที่จะมาเป็นคำว่า *pencil* และก่อนที่จะมีคนคิดดินสอขึ้นมาในโลกนั้น ในภาษาละตินมีคำว่า *pend* (เพนด์) ซึ่งมี



23

ทำไมเราเรียกคนตะวันตกผิวขาว ว่าฝรั่ง

เคยสงสัยไหมครับว่า ทำไมคนไทยเราจึงเรียกชาวตะวันตกผิวขาวว่า “ฝรั่ง”? คำว่าฝรั่งนี้มีที่มาจากไหนกัน? แล้วฝรั่งที่เป็นผลไม้กับฝรั่งที่หมายถึงคนเป็นคำเดียวกันหรือไม่?

คำว่าฝรั่งนี้ยังน่าสนใจ เมื่อเราได้รู้ว่าไม่ได้มีแต่คนไทยเท่านั้นที่เรียกชาวตะวันตกผิวขาวว่าฝรั่ง แต่ในภาษาเอธิโอเปียและภาษาเปอร์เซียก็มีคำเรียกคนตะวันตกผิวขาวที่ฟังคล้าย ๆ กับคำว่าฝรั่งด้วยเหมือนกัน การที่คนซึ่งอยู่ไกลออกไปครึ่งค่อนโลกมีคำเรียกฝรั่งคล้ายกับเราเช่นนี้ อาจจะบ่งว่าฝรั่งที่เราพูดกันจนชินปาก อาจจะมีความเป็นมาที่เก่าแก่และกว้างไกลซุกซ่อนอยู่ก็ได้ครับ

สำหรับคำอธิบายว่าทำไมคำว่า “ฝรั่ง” ของเราจึงไปคล้ายคำว่า “ฝรั่ง” ของเอธิโอเปียได้นั้น เรื่องราวอาจจะนับการเริ่มต้นได้ในวันที่อาณาจักรโรมันตะวันตกล่มสลายครับ

เมื่อโรมันตะวันตกซึ่งเป็นพีใหญ่มีอิทธิพลเหนือดินแดนต่าง ๆ ในยุโรปมาช้านานล่มสลายลง ก็ก่อให้เกิดสูญญากาศทางอำนาจขึ้นมา ชนเผ่าต่าง ๆ ในแผ่นดินยุโรปตะวันตกที่เคยอยู่ภายใต้อำนาจของโรมันก็เริ่มจะตั้งตัวเป็นอิสระ ในหมู่ชนเผ่าที่เริ่มปกครองตัวเองทั้งหลายนั้น ชนเผ่าหนึ่งที่ถือว่าแข็งแกร่งที่สุดคงต้องยกให้กับชนเผ่าที่มีชื่อว่า ชนเผ่าแฟรงก์ (Frank หรือ Frankish)

คำถามที่น่าสนใจคือ คำว่า Frank หรือ Frankish ที่เป็นชื่อ

ของชนเผ่านี้มีที่มาจากไหน และชาว Frank เป็นใครมาจากไหนกัน?

เริ่มแรกทีเดียวนั้น ชนเผ่าแฟรงก์เป็นกลุ่มคนเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งที่ใช้วัฒนธรรมเยอรมัน ต่อมาก็รวมตัวกันใหญ่ขึ้น และเริ่มมีบทบาทในหน้าประวัติศาสตร์นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 300 เป็นต้นมา ในระยะเวลาเพียงไม่กี่ร้อยปี ชนกลุ่มเล็ก ๆ นี้ก็ค่อย ๆ เติบโตและขยายอำนาจรวบรวมบริเวณต่าง ๆ ของยุโรปตะวันตกเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นอาณาจักรใหญ่โตที่ชื่อว่า Frankish (แฟรงกิช) ขึ้นมา

สำหรับที่มาของคำว่า frank มีที่มาไม่ชัดเจนครับ อาจเป็นไปได้ว่าคำนี้มาจากคำว่า *frankon ในภาษาเยอรมันโบราณที่แปลว่า หอก เพราะคนกลุ่มนี้เชี่ยวชาญการใช้หอก แต่ก็อาจเป็นไปได้ว่า ความหมายว่าหอกอาจจะมาจากการที่ชาวแฟรงก์นิยมใช้หอก อาวุธชนิดนี้จึงถูกเรียกตามชื่อชาวแฟรงก์ แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม สุดท้ายชนเผ่านี้ก็มิชื่อ Frank แล้วความน่าสนใจของคำว่า frank ก็เริ่มต้นขึ้นจากการที่คนเหล่านี้เรียกตัวเองว่า Frank

ชาว Frank มองว่าชนเผ่าตัวเองเป็นคนอิสระ ไม่อยู่ใต้อำนาจใคร ไม่ขึ้นกับใคร โดยเฉพาะอำนาจของอาณาจักรโรมัน ชาว Frank จึงเป็น freeman หรือเสรีชน คำว่า frank จึงมีความหมายใหม่ว่า อิสระ

พูดถึงคำว่า freeman ในตอนท้ายของบทที่ผ่านมาเราคุยถึงคำที่มีความหมายว่า freeman อีกคำหนึ่ง นั่นคือคำว่า frilingi ซึ่งเป็นคำเรียกชนชั้นหนึ่งในสังคมของชาวแซกซอน (Saxon) ที่หมายถึง freeman ตอนนี้อาจมีคำที่แปลว่า freeman อยู่สองคำ โดยทั้งคู่เป็นคำในภาษาตระกูลเยอรมัน ทั้งคู่ขึ้นต้นด้วยตัว f เหมือนกัน แต่คำทั้งสองคำนี้เกี่ยวข้องกันหรือไม่ เราไม่มีหลักฐานแน่ชัด (อีกแล้ว) ครับ อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ต่างก็มีเรื่องราวที่น่าสนใจให้พูดถึง และมีคำหนึ่งเป็นที่มาของคำว่า “ฝรั่ง” ในภาษาไทยอีกด้วย



เกี่ยวกับผู้เขียน

ตอนที่ 1 เริ่มต้น

นพ. ชัชพล เกียรติขจรธาดา เกิดที่นิวยอร์ก เติบโตที่กรุงเทพฯ เรียนชั้นประถมฯ ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล มัธยมฯ ต้นที่สาธิต มศว ปทุมวัน มัธยมฯ ปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จบแพทยศาสตรบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียนต่อแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีรักษาและมะเร็งวิทยาที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นอาจารย์สอนที่โรงพยาบาลศิริราชอยู่ 1 ปีก่อนเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ

สรุปสั้น ๆ คือ ชีวิตการศึกษาของเขาก็คล้าย ๆ เด็กไทยทั่วไป คือเรียนหนังสือแบบท่องจำเพื่อนำความรู้ไปสอบ ความหวังคือสามารถเข้าเรียนมหาวิทยาลัย จบมาจะได้มีอาชีพที่มั่นคงและรายได้ดี

ตอนที่ 2 หันเห

ตลาดหนังสือในอเมริกามีหนังสือความรู้สำหรับคนทั่วไปหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน เมื่อได้อ่านหนังสือหลากหลายมากขึ้น เขาก็ค้นพบว่าวิชาการสาขาต่าง ๆ ถ้านำเสนอให้ดีต่างก็มีความน่าสนใจได้แทบทั้งสิ้น ยิ่งอ่านมากขึ้นยิ่งรู้มากขึ้น แต่กลับรู้สึกที่ตัวเองรู้ค่อยลงเรื่อย ๆ เมื่อเรียนรู้กว้างขึ้นก็เห็นความเชื่อมโยงของวิชาการสาขาต่าง ๆ ที่ไม่เคยคิดว่าจะเกี่ยวข้องกันได้ วิชาการที่เคยรู้สึกว่ายาก น่าเบื่อ ต้องท่องจำ ก็กลับกลายเป็นเรื่องราวที่มีชีวิตชีวา มีเลือดเนื้อ มีเหตุมีผลที่น่าสนใจให้ค้นหา

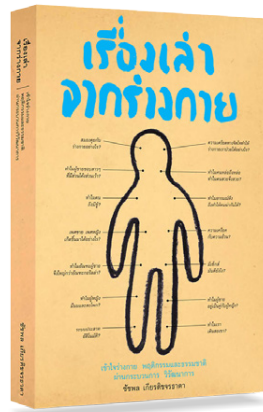
ตอนที่ 3 ความฝันครั้งใหม่

หลังกลับมายังประเทศไทย ก็ผันตัวเองมาทำงานด้านการเขียนเป็นหลัก มีความฝันว่าอยากจะเขียนหนังสือเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ อยากเขียนหนังสือความรู้วิชาการที่ไม่ได้มีไว้แค่拿去ไปสอบ หนังสือความรู้ที่สามารถอ่านเล่นยามว่างได้ และอยากให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบที่ไม่ใช่การท่องจำนั้น น่าสนใจเพียงใด ปัจจุบันเขียนหนังสือออกมาแล้ว 5 เล่มด้วยกัน



www.facebook.com/chatchapolbook

ผลงานของผู้เขียน



เรื่องเล่าจากร่างกาย

เข้าใจร่างกาย พฤติกรรมและธรรมชาติ
ผ่านกระบวนการวิวัฒนาการ

- รางวัลชนะเลิศ ประเภทสารคดี (ทั่วไป) เซเวนบุ๊กอวอร์ด ครั้งที่ 9 ประจำปี 2555
- ได้รับเลือกเป็นหนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (อายุ 12 - 18) ปี 2555
- หนังสือ Bestseller ร้านนายอินทร์ ซีเอ็ด B2S และ Kinokuniya

ผู้เขียนพาผู้อ่านเดินทางย้อนเวลากลับไปในอดีตนับล้านปี เพื่อไปทำความเข้าใจกำเนิดและความเป็นมาของมนุษย์ การไปดูต้นตอจะทำให้เราเข้าใจว่าทำไมมนุษย์จึงมีลักษณะที่แปลกหลายอย่าง เช่น ทำไมมนุษย์คลอตลูกเองไม่ได้? ทำไมมนุษย์กินอาหารดิบ ๆ เช่นสัตว์อื่นไม่ได้? ทำไมคนจึงเดินสองขา? ทำไมมนุษย์จึงฉลาดกว่าสัตว์อื่น ๆ? ทำไมผู้ชายต้องจิบและผู้หญิงต้องอุ้มท้อง? ทำไมอวัยวะมนุษย์ใหญ่กว่าอวัยวะลิงกอริลลา? เป็นต้น เมื่อเข้าใจความเป็นมาของมนุษย์แล้ว ผู้เขียนก็จะแสดงให้เห็นว่า ความรู้เหล่านี้จะทำให้เข้าใจเกี่ยวกับความไม่เข้ากันของร่างกายมนุษย์ในสิ่งแวดล้อมปัจจุบันได้อย่างไร โดยจะอธิบายผ่านคำถามที่น่าสนใจ เช่น ความเครียดทำให้อ้วนและป่วยได้อย่างไร? ทำไมอาการออกหัดถึงเจ็บปวดมาก?



เหตุผลของธรรมชาติ

เรียนรู้กลไกของร่างกาย และเข้าใจเหตุผลของธรรมชาติ
ผ่านกระบวนการวิวัฒนาการ

หนังสือ Bestseller ร้านนายอินทร์ ซีเ็ด B2S
และ Kinokuniya

เคยสงสัยไหมครับว่า ทำไมเราจึงมีไข้เวลาป่วย? อาการแพ้ท้องมีประโยชน์อย่างไร? ทำไมเราต้องกินอาหารสามมื้อ แต่สัตว์บางชนิดสามารถกินแค่เดือนละมื้อ? ทำไมอณูตะมมนุษย์ต้องห้อยอยู่นอกร่างกาย? ฯลฯ หนังสือเล่มนี้จะอธิบายเกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ผ่านปัจจัยทางด้านฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา ผู้อ่านจะได้เห็นว่าขนาดของร่างกายมีผลต่อลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตอย่างไรบ้าง?



500 ล้านปีของความรัก เล่ม 1-2

วิทยาศาสตร์ของอารมณ์ ความรัก และความเกลียดชัง

รางวัลหนังสือแนะนำ ประเภทสารคดี (ทั่วไป) เชว่นบู๊คอวอร์ด ครั้งที่ 12 ประจำปี 2558

หนังสือที่อธิบายเกี่ยวกับความรักในแง่วิทยาศาสตร์ ผู้เขียนพาผู้อ่านเดินทางย้อนอดีตกลับไปดูจุดตั้งต้นของสิ่งที่ปัจจุบันเราเรียกกันว่าอารมณ์ ความรัก และความเกลียดชัง ผู้อ่านจะได้เรียนรู้ว่า ทำไมความรักจึงมีช่วงโปรโมชัน? รักแรกพบเกิดขึ้นได้อย่างไร? ทำไมเราจึงจูบ? ทำไมมนุษย์จึงชอบละครน้ำเน่า? การนิโทษและการแก้แค้นมีประโยชน์อย่างไร? ฯลฯ และเมื่อการเดินทางย้อนเวลาทั้งหมดสิ้นสุดลง ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เราเรียกว่าความรัก ความผูกพันและความเชื่อใจกันที่วิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 500 ล้านปีนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้มนุษย์ก้าวผ่านจากความเป็นสัตว์ป่ามาเป็นสัตว์ที่มีอารยธรรม มีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและจิตใจเหนือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่เคยเกิดขึ้นมาบนโลกใบนี้ได้ได้อย่างไร



ทำไมเราเลี้ยง PIG แต่กิน PORK

เข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านรากศัพท์และประวัติศาสตร์

เคยสงสัยกับความแปลกหลาย ๆ อย่างของภาษาอังกฤษกันไหมครับ ตัวอย่างเช่น ในภาษาไทยเราเลี้ยงหมู เราก็กินเนื้อหมู เราเลี้ยงวัว เราก็กินเนื้อวัว แต่ทำไมในภาษาอังกฤษ เมื่อเราเลี้ยงหมู เราต้องใช้คำว่าเลี้ยง pig แต่เมื่อกินเนื้อหมู เราต้องใช้คำว่ากิน pork ทำไมเลี้ยงวัวเราใช้คำว่า cow แต่กินเนื้อวัวเราต้องใช้คำว่า beef

คำในภาษาอังกฤษหลายคำมีการสะกดที่เหมือนกันทุกประการแต่มีความหมายที่ไม่ได้ใกล้เคียงกันเลย เช่น คำว่า magazine ที่แปลว่านิตยสาร แต่ก็ยังแปลว่าซองกระสุนปืนได้อีกด้วย คำว่า bachelor ที่แปลว่าปริญญาตรี ก็ยังมีความหมายว่าหนุ่มโสดได้อีก คำว่า general ที่แปลว่านายพล แต่ก็ยังสามารถมีความหมายว่าทั่วไปได้เช่นกัน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น? นอกเหนือไปจากความแปลกแล้ว คำศัพท์อีกหลายคำยังมีความเป็นมาที่น่าสนใจ เช่น คำว่า bikini ซึ่งเป็นชื่อของชุดว่ายน้ำทูพีชิ้นนั้น มีรากความเป็นมาร่วมกับคำว่า Godzilla และเกี่ยวข้องกับระเบิดปรมาณู คำว่า corporate ที่แปลว่าบริษัท กับคำว่า corpse ที่แปลว่าซากศพ ไม่ได้สะกดคล้ายกันเท่านั้น แต่คำทั้งสองมีรากศัพท์ร่วมกันและยังมีที่มาร่วมกับคำว่า chef ที่แปลว่าพ่อครัวอีกด้วย คำว่า commando ที่แปลว่าหน่วยทหารจู่โจม มีรากที่มาร่วมกับ manicure ที่แปลว่าการทำเล็บ และยังเกี่ยวข้องกับ the Kop

แฟนฟุตบอลของทีม Liverpool อีกด้วย

หนังสือ “ทำไมเราเลี้ยง PIG แต่กิน PORK” จะตอบคำถามเหล่านี้และคำถามอื่น ๆ โดยผู้อ่านจะได้เดินทางย้อนเวลากลับไปเรียนรู้ความเป็นมาของรากศัพท์และประวัติศาสตร์ที่นำมาสู่การเกิดคำศัพท์ต่าง ๆ เหล่านี้ คำศัพท์บางคำผู้เขียนจะพาเราย้อนเวลากลับไปหลายพันปี หรือพูดง่าย ๆ ว่าเราจะได้ไปดูต้นกำเนิดของคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนที่จะมีประเทศอังกฤษหรือคนอังกฤษเสียอีก